

RISIKORAPPORT 2011

spar nord

RISIKORAPPORT

RISIKORAPPORT 2011

Forord	3
Året, der gik 2011	4
Risikostyring	5
Kapitalstyring og solvensbehov	8
Basel III - CRD IV	12
Kreditrisiko	14
Markedsrisiko	28
Likviditetsrisiko	32
Operationel risiko	35
Appendix: Individuelt solvensbehov	36

FORORD

Formålet med denne rapport er at give et indblik i Spar Nord koncernens risiko- og kapitalstyring.

Rapporten er udarbejdet i overensstemmelse med de juridiske oplysningskrav i den danske bekendtgørelse om kapitaldækning og giver en beskrivelse af de forskellige typer af balanceførte og ikke-balanceførte risici, som koncernen er eksponeret overfor. Herudover gennemgår rapporten koncernens risiko- og kapitalstyring samt kapitalbasens sammensætning og risici relateret hertil.

Reglerne for kreditinstitutters kapitaldækning fastsættes i EU's kapitaldækningsdirektiv (CRD). Direktivet udspringer af Basel II-reglerne og fastsætter i den såkaldte Søjle III regler om offentliggørelse af kapitalkrav og risikostyring. Spar Nord koncernen følger den danske Lov om finansiel virksomhed og det danske Finanstilsyns bekendtgørelse om kapitaldækning, som er baseret på CRD.

Bankens offentliggørelse af oplysninger i henhold til søjle III sker for Spar Nord Bank A/S, cvr. nr. 13737584 samt alle datterselskaber, som er fuldt konsoliderede (herefter "Spar Nord"). Som følge af beslutningen om afvikling af aktiviteterne i Spar Nord Leasing A/S vil der på udvalgte områder være anført oplysninger om de fortsættende aktiviteter. Denne rapport for Spar Nord koncernen præsenteres på www.sparnord.dk/ir. Herudover er der oplysninger om koncernens risici og risikostyring i årsrapporten for Spar Nord Bank A/S.

Rapportering i henhold til oplysningskravet i Søjle III sker på årsbasis, i forbindelse med aflæggelse af årsregnskabet, mens det individuelle solvensbehov offentliggøres kvartalsvis.

Yderligere oplysninger om risiko, likviditet og kapitalberedskab præsenteres i årsrapporten for Spar Nord i overensstemmelse med de internationale regnskabsstandarder, IFRS.

Efter en positiv begyndelse på 2011 betød stigende råvarepriser, gældskrise i Sydeuropa samt faldende industri- og forbrugertillid, at væksten igen blev afdæmpet. For året som helhed blev der således realiseret en vækst i BNP på 0,8 og arbejdsløsheden forblev uændret på 6,0 pct.

Det generelt lave økonomiske aktivitetsniveau betød, at det samlede udlån i danske pengeinstitutter faldt med 7 pct. i løbet af året. Til denne udvikling bidrog, at der skete en generel nedgearing af virksomheders og husholdningers økonomi - en tendens, der historisk har gjort sig gældende efter kriser, idet gælds niveauet over en år-række tilpasses til de lavere aktivværdier.

Sidst i 2011 blev der indgået en række aftaler i EU-regi med sigte på at tage hånd om gældskrisen i visse euro-lande og sikre finansiel stabilitet. Vækstprognoser fra såvel IMF som OECD og EU varsler dog fortsat relativ lav vækst i den internationale økonomi i 2012, hvilket også reflekteres i vækstprognoserne for dansk økonomi.

Nedenstående tabel viser den procentvise udvikling i en række vigtige nøgletal for Danmark.

ØKONOMISKE NØGLETAL - 2010-2012 REALISERET OG FORVENTET UDVIKLING I DANMARK

	2012	2011	2010
Vækst i BNP, pct. å-å	0,5	0,8	1,3
Vækst i privatforbrug, pct. å-å	0,6	-0,6	1,9
Vækst i investeringer, pct. å-å	2,8	0,0	-3,7
Arbejdsløshed, pct.	6,5	6,0	6,0
Inflation, pct.	1,8	2,8	2,3
Betalingsbalance, mia. kr.	90	120	95
EUR/DKK / ultimo	744	743	745
USD/DKK / ultimo	620	575	575
Lang rente, pct. / ultimo	2,70	1,70	2,90

Kilde: Danmarks Statistik, Nationalbanken og Spar nord Bank

Likviditet

2011 var et særdeles udfordrende år på det internationale fundingmarked. Bl.a. førte de statsfinansielle udfordringer i en række EU-lande særligt i 2. halvår til betydelig turbulens og en situation, hvor stort set ingen banker var i stand til at optage længerevarende usikret funding. Samtidig fungerede det korte fundingmarked trægt.

Udfordringerne var generelle for Europa, men Danmark var i særligt negativt fokus, efter at afviklingen af to banker efter principperne i den såkaldte Bankpakke III havde efterladt långivere med tab, og efter at Moody's på baggrund heraf nedjusterede sin rating af en række danske banker.

Situationen i Danmark var særligt problematisk set i lyset af, at de danske banker i 2012 og 2013 har et samlet refinansieringsbehov på 190 mia. kr. i form af funding med statsgaranti.

Spar Nord har i alt udstedt obligationer med statsgaranti for ca. 6,2 mia. kr., som forfalder i 2012 og i 2013. Ved begyndelsen af 2011 var det bankens plan, at der i 1. kvartal skulle gennemføres en større ugaranteret obligationsudstedelse i det internationale marked. I forlængelse af Amagerbankens konkurs var dette imidlertid ikke muligt.

Da der ikke var udsigt til en forbedring på det internationale fundingmarked besluttede Spar Nord i 3. kvartal, at nøglen til at løse

udfordringen med refinansiering af statsgaranteret funding var en afvikling af koncernens leasingaktiviteter. I forlængelse af denne beslutning blev de fremadrettede leasingaktiviteter i Danmark 1. oktober overdraget til Jyske Bank koncernen, hvorefter den eksisterende portefølje afvikles i takt med, at kontrakterne forfalder. For så vidt angår de svenske leasingaktiviteter, i regi af datterselskabet SN Finans Nord AB, er der besluttet en lignende afvikling.

Pr. 1. oktober 2011 gav Nationalbanken pengeinstitutterne adgang til at optage lån mod sikkerhed i udlån af god bonitet. Senere udviklede Nationalbanken pengeinstitutternes muligheder for at optage pengepolitiske lån, i første omgang med en 6-måneders facilitet, men senere også med muligheden for at optage lån med 3 års løbetid.

Spar Nord finder det fornuftigt, at der på denne måde lanceres tiltag, der styrker sektorens muligheder i forbindelse med udløbet af statsgarantier, men har ikke aktuelle planer om at tilvejebringe funding via de nye ordninger.

Kredit

Koncernens samlede udlån og garantier før modregning af nedskrivninger udgjorde 43,7 mia. kr. ultimo 2011 imod 46,1 mia. kr. ultimo 2010. 32,2 pct. af de samlede udlån og garantier kan henføres til privatkunder og 67,8 pct. til erhvervs-kunder.

Udlån og garantier i fortsættende aktiviteter (ekskl. leasingaktiviteter) er i alt på 36,4 mia. kr. ultimo 2011 mod 38,3 mia. kr. ultimo 2010. Heraf kan 38,6 pct. henføres til privatkunder og 61,4 pct. til erhvervs-kunder.

Udviklingen i nedskrivninger på udlån mv. var også i 2011 påvirket af de negative økonomiske konjunkturer. Koncernens samlede driftspåvirkning blev således på 473,6 mio. kr. svarende til 1,1 pct. af de gennemsnitlige udlån og garantier. På de fortsættende aktiviteter udgør nedskrivninger 404,4 mio. kr.

Kapital

Spar Nords individuelle solvensbehov blev ultimo 2011 opgjort til 8,8 pct., hvilket er 0,3 procentpoint højere end ultimo 2010. Solvensprocenten er ultimo 2011 14,0, hvilket giver en kapitalmæssig overdækning på 58,7 procent svarende til 2,2 mia. kr. Spar Nord har i løbet af året indfriet ansvarlige lån for 200,0 mio. kr. ved første ordinære forfald.

Spar Nords kernekapitalprocent er pr. 31. december 2011 13,3, hvoraf 10,4 kan henføres til egentlig kernekapitalprocent.

Ny lovgivning

I de kommende år forventes der på dansk og europæisk niveau at blive indført en række nye lovgivnings- og reguleringsinitiativer, som får betydning for kapitaldækning og risikostyring. Blandt de nye initiativer vil være nye modeller for beregning af bankers nedskrivninger på udlån og implementering af ændrede kapital- og likviditetsregler i overensstemmelse med CRD IV-regelsættet.

Til sammen medfører de nye initiativer væsentlige ændringer og udbygninger af administrative procedurer. Spar Nord vurderer imidlertid, at koncernen med sin nuværende praksis har et godt udgangspunkt og er godt rustet til arbejdet med de nye tiltag.

Risikotagning er et helt centralt element i bankdrift, og risikostyring er et vigtigt fokusområde i hele Spar Nord. De forskellige risikotyper, som koncernen påtager sig, og de tiltag, der gøres for at styre og monitorere udviklingen, gennemgås i de følgende afsnit.

De vigtigste risikotyper for koncernen er:

- *Kreditrisiko*: Risiko for tab som følge af, at udlånskunder eller andre modparter misligholder deres betalingsforpligtelser, herunder risiko relateret til kunder med finansielle problemer, store engagementer, koncentrationsrisici og risiko på bevilgede, ikke-udnyttede engagementer. Under kreditrisiko hører tillige afviklings- og modpartsrisiko.
- *Markedsrisiko*: Risiko for tab som følge af, at dagsværdien af koncernens aktiver eller forpligtelser ændrer sig på grund af ændringer i markedsforholdene.
- *Likviditetsrisiko*: Risiko for tab som følge af, at koncernens finansieringsomkostninger stiger, at koncernen afskæres fra at indgå nye forretninger på grund af manglende finansiering eller, at koncernen i yderste konsekvens bliver ude af stand til at honorere sine forpligtelser grundet manglende finansiering.
- *Operationel risiko*: Risikoen for tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige og systemmæssige fejl eller eksterne begivenheder, herunder juridiske risici, strategiske risici og imagerisiko.

Risikoprofil

De risici, Spar Nord påtager sig, og risikoappetitten på de enkelte risikotyper udspringer af koncernens overordnede strategiske målsætninger, som er fastsat af bestyrelsen. Som supplement hertil er der fastsat specifikke risikopolitikker, som fastlægger de overordnede retningslinjer for håndtering og styring af risici. Disse politikker gennemgås og godkendes af bestyrelsen mindst en gang årligt.

Målet er, at der sikres en sammenhæng mellem bankens vision, mission og strategi, og at banken til et hvert tidspunkt har en risikoprofil der står i et hensigtsmæssigt forhold til kapitalgrundlaget.

På baggrund af de overordnede risikopolitikker og risikoprofilen, er der udarbejdet specifikke instrukser på de væsentligste risikoområder.

Ansvarsfordeling

Koncernen har en tostrengt ledelsesstruktur med en direktion og en bestyrelse. På risikoområdet har bestyrelsen formuleret et sæt af skriftlige retningslinjer til direktionen, som klart specificerer ansvarsområderne for hvert ledelsesniveau. Bestyrelsen fastsætter de overordnede politikker, mens direktionen er ansvarlig for koncernens daglige ledelse.

Bestyrelsen skal sikre, at koncernen har den rette organisation, samt at der etableres risikopolitikker og grænser for alle væsentlige risikotyper. Derudover skal alle større kreditfaciliteter forelægges bestyrelsen til godkendelse. Bestyrelsen træffer også afgørelse om generelle principper for håndtering og overvågning af risici. Der rapporteres regelmæssigt til bestyrelsen med henblik på at give bestyrelsen mulighed for at kontrollere, om de samlede risikopolitikker og de fastsatte grænser bliver overholdt.

Bestyrelsen har nedsat et revisionsudvalg, som har til opgave at overvåge og kontrollere regnskabs- og revisionsmæssige forhold samt forberede bestyrelsens behandling af regnskabs- og revisionsrelaterede emner. Udvalget består af tre medlemmer, heraf et medlem, som i lovens forstand besidder særlige kvalifikationer inden for revisions- og regnskabsforhold, og som desuden er uafhængig.

Koncernens interne revisionsafdeling refererer til bestyrelsen og rapporterer til bestyrelsen og direktionen. Intern revisions arbejde tager udgangspunkt i den af bestyrelsen godkendte årsplan og omfatter bl.a. stikprøvevis revision af forretningsgange og interne kontroller på væsentlige og risikofyldte områder, herunder i forbindelse med regnskabsafleggelsen.

Koncernens uafhængige revisor vælges på den ordinære generalforsamling for ét år ad gangen. Revisionens fokus drøftes årligt mellem bestyrelsen og revisorerne efter indstilling fra revisionsudvalget.

Direktionen er ansvarlig for den daglige ledelse af koncernen. Dette indebærer bl.a., at direktionen opstiller specifikke instrukser for koncernens risici og koncernens praksis vedrørende risikostyring. Direktionen rapporterer regelmæssigt til bestyrelsen om koncernens risikoeksponering.

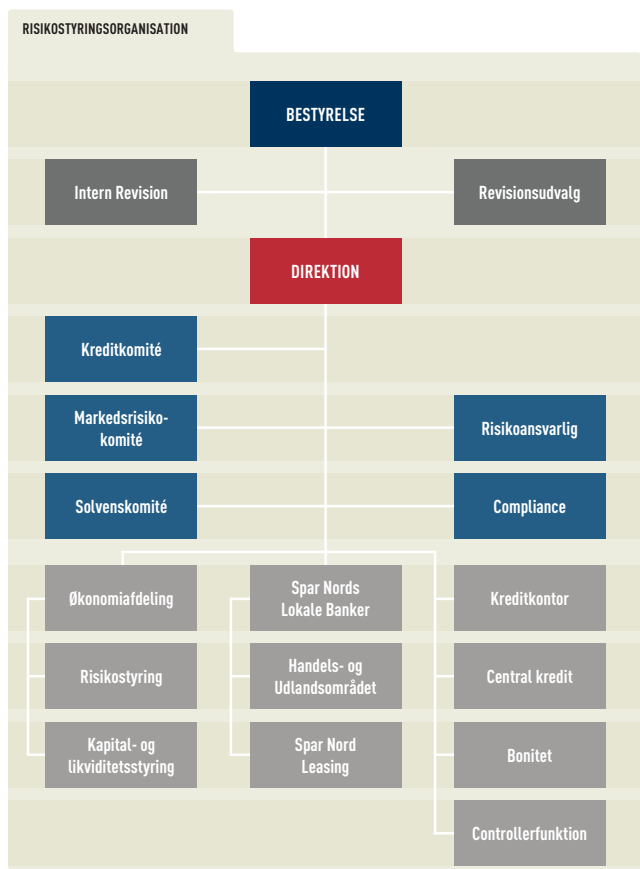
Direktionen har nedsat en række udvalg og komiteer, som på specifikke områder bidrager til koncernens risikostyring, og som forbereder sager og temaer til behandling i direktionen og bestyrelsen.

Kreditkomité

Kreditsager, der ligger ud over Kreditkontorets bevillingsgrænser eller er af principiel karakter, behandles i Kreditkomiteen. Komiteen, der består af kreditdirektøren samt et medlem fra direktionen, samles tre gange om ugen. Ofte vil sager, der har været behandlet i Kreditkomitéen, blive forberedt til senere behandling i bestyrelsen.

Markedsrisikokomité

Markedsrisikokomiteen består af repræsentanter fra direktionen, Økonomiafdelingen samt Handels- og Udlandsområdet. Komiteen mødes kvartalsvis og gennemgår udviklingen i bankens positioner og risici samt likviditetssituationen sammen med forventningerne til markedsudviklingen og fremtidige planer. Endvidere modtager komiteen input fra et mere operationelt kapitalmarkedsudvalg, bl.a. om hvilke forhold, der bør drøftes principielt.

Solvenskomité

Solvenskomiteen består af medlemmer fra direktionen, Kreditkontoret og Økonomiafdelingen. Komiteen har til formål at formulere målsætninger og principper for opgørelsen af den tilstrækkelige basiskapital og det individuelle solvensbehov. Solvenskomiteen indstiller det individuelle solvensbehov til godkendelse i bestyrelsen.

Risikoansvarlig

Den risikoansvarliges ansvarsområde omfatter koncernens risiko-behæftede aktiviteter på tværs af risikoområder og organisatoriske enheder samt risici hidrørende fra outsourcete funktioner. Den risikoansvarlige er ansvarlig for, at risikostyring i koncernen sker på betryggende vis, herunder at der skabes et overblik over pengeinstituttets risici og det samlede risikobillede. Den risikoansvarlige har det overordnede ansvar for overholdelse af koncernens risikopolitikker samt overvågning og rapportering af risici på tværs af risikotyper og organisatoriske enheder. Den risikoansvarlige refererer til direktionen.

Compliance

Koncernens compliancefunktion har ansvar for at overvåge overholdelsen af finansiell lovgivning, branchestandarder og koncernens interne retningslinjer på alle områder. Funktionen referer til Direktionen, rapporterer til bestyrelsen og bemannes med complianceansvarlige samt repræsentanter fra et udsnit af koncernens forretningsområder, som beskæftiger sig med decentrale complianceopgaver. Compliancefunktionens arbejde tager udgangspunkt i den af bestyrelsen godkendte årsplan.

DAGLIG STYRING AF RISICI

Kreditrisiko

Den daglige styring af kreditrisiko varetages af kunderådgiverne i samarbejde med de lokale direktører. Decentrale bevillingsretter er på mellem 2 mio. kr. og 10 mio. kr. og afhænger af kompetencer og behov. Engagementer, der størrelsesmæssigt overstiger de decentrale bevillingsretter overgår til behandling i Kreditkontoret eller kreditkomiteen, og alle engagementer over 60 mio. kr. samt nye engagementer over 30 mio. kr. skal bevilges af bestyrelsen.

Den overordnede overvågning af koncernens kreditrisiko varetages af Bonitetsfunktionen, som overvåger udviklingen i alle engagementers kreditbonitet og gennemfører en systematisk bonitetskontrol af hele engagementsporteføljen.

Kreditscoring er indført i hele koncernen og anvendes i den decentrale kreditgivning, bl.a. således at der kan bevilges større udvidelser til de bedste risikogrupper end til de dårligste.

Risiko- og afviklingslines til finansielle modparter bevilges af kreditkomiteen. Engagementer, som overstiger kreditkomiteens beføjelser, bevilges af bestyrelsen. Den overordnede overvågning af lines foretages af kreditorganisationen, og alle lines vurderes minimum årligt, bl.a. med udgangspunkt i den finansielle modparts årsregnskab.

Markedsrisiko

Spar Nords bestyrelse fastlægger de overordnede politikker, rammer og principper, og Middle Office-funktionen i Økonomiafdelingen har ansvaret for at overvåge og kontrollere, at koncernens markedsrisiko ligger inden for de udstukne rammer.

Til styring af markedsrisici er der lavet et instruksierarki med tre niveauer. På første niveau definerer bestyrelsen rammerne for koncernen. På næste niveau videredelegerer direktionen til koncernens øvrige enheder, hvoraf Handels- og Udlandsområdet er markant største enhed. På tredje og sidste niveau tildeles direktørerne i Handels- og Udlandsområdet de rammer, som de kan disponere indenfor.

Likviditetsrisiko

Likviditetsstyringen er opdelt i henholdsvis kortsigtet og langsigtet likviditetsstyring. Styringen af den kortsigtede likviditet er placeret i Handels- og Udlandsområdet, mens styringen af den langsigtede likviditet er placeret i Økonomiafdelingen.

Styringen af koncernens samlede likviditet udgøres af en række styringsmekanismer. For den kortsigtede likviditet anvendes et fast mål for den daglige likviditetsbuffer kombineret med stresstest. Den langsigtede likviditet styres gennem fokus på den strategiske likviditet og ligeledes anvendelse af stresstest.

Operationel risiko

Operationelle risici styres gennem forretningsgange og procedurer, IT-systemer og kontrolforanstaltninger. Ansvar for risikostyringen i denne forbindelse ligger hos de ansvarlige enheder. Projekter skal udarbejde en risikovurdering med risici, mulige konsekvenser og tiltag til at begrænse disse risici. Spar Nords sikkerhedspolitik, herunder IT-sikkerhedspolitik revideres årligt og godkendes af bestyrelsen. Compliance gennemgår løbende de kritiske forretningsgange med henblik på vurdering af risici og anbefalinger til begrænsning af den enkelte risiko.

Beredskabsplaner

Koncernen har beredskabsplaner til håndtering af de kritiske områder, eksempelvis på kapital- og likviditetsområdet. Koncernen har ligeledes beredskabsplaner til håndtering af en situation med længevarende IT-nedbrud.

KAPITALSTYRING OG SOLVENSBEHOV

Kapitalmålsætning

Spar Nord har licens til at drive bankvirksomhed og er som følge heraf underlagt et kapitalkrav baseret på de danske kapitaldækningsregler, som finder anvendelse på såvel moderselskabet som på koncernen.

Spar Nord's kapitalstyring har til formål at styre koncernens samlede kapital i forhold til den risikoprofil, koncernen har valgt. Koncernens kapitalmålsætninger skal sikre, at der altid kan leves op til kapitaldækningsreglerne, som kræver en minimumskapital på 8 pct. af de opgjorte risici i den såkaldte Søjle I defineret i Basel II, tillagt et eventuelt yderligere kapitalkrav, der skal dække alle relevante risici, herunder risici som ikke er tilstrækkeligt dækket under Søjle I. Det drejer sig eksempelvis om forretningsrisici samt særlige kreditrisici.

Koncernen har vedtaget en række politikker og instrukser, der skal sikre, at koncernen til enhver tid råder over såvel kapital som likviditet, der er tilstrækkelig til at overholde lovgivningens krav samt understøtte fremtidige aktiviteter og vækst. En del af formålet med instrukser og målsætninger er at sikre, at banken vil kunne modstå konjunkturtilbageslag, uventet store kredittab og store negative ændringer i værdien af de markedsrisikorelaterede positioner.

Banken har i 2011 haft en målsætning om en egentlig kernekapitalprocent på 8 pct. og har i starten af 2012 hævet den målsætning til 9 pct. Målsætningen for kernekapitalprocent inkl. hybrid kapital er på 12 pct. Derudover er det bankens hensigt at have en solvensprocent på minimum 3 procentpoint højere end bankens individuelle solvensbehov.

Ved udgangen af 2011 har Spar Nord en kernekapitalprocent ekskl. hybrid kernekapital på 10,4, en kernekapitalprocent inkl. hybrid kernekapital på 13,3 og en solvensprocent på 14,0.

SOLVENS OG KERNEKAPITALPROCENT

Pct.	2011	2010
Egentlig kernekapitalprocent	10,4	9,5
Kernekapitalprocent - inkl. hybrid	13,3	13,2
Solvensprocent	14,0	13,4

Figur 2.1

Basiskapital

Opgørelse af basiskapital fastlægges af et detaljeret regelsæt, heraf følger, at kapitalen omfatter kernekapital og efterstillet kapital i form af hybrid kernekapital og supplerende kapital. Kernekapitalen svarer stort set til den regnskabsmæssige egenkapital, idet der dog reduceres for goodwill og andre immaterielle aktiver mv. Koncernens efterstillede kapital kan under visse forudsætninger og med visse begrænsninger medregnes i kapitalgrundlaget.

Basiskapitalen er karakteriseret ved, at indskyderne er efterstillet de almindelige kreditorer, hvis banken går konkurs. Udviklingen i basiskapitalen er bl.a. bestemt af årets resultat, optagelse og indfrielse af efterstillet kapital samt udbytte- og tilbagekøbspolitik. Basiskapitalen indgår i beregningsgrundlaget for solvensnøgletallet.

OPGØRELSE AF BASISKAPITAL

Mio. kr.	2011	2010
Aktiekapital	570,7	570,7
Andre reserver	450,7	440,1
Overført resultat	3.543,5	3.299,0
- Foreslået udbytte	0,0	0,0
- Immaterielle aktiver	-131,4	-157,5
- Goodwill i ass. virksomheder	-34,9	-37,1
Egentlig kernekapital efter primære fradrag	4.398,6	4.115,2
- Fradrag for kapitalandele i ass. virksomheder	-361,1	0,0
- Fradrag for kapitalandele > 10 pct.	-27,0	-23,8
- Fradrag for summen af kapitalandele < 10 pct.	0,0	-43,4
- Hybrid kernekapital *)	347,9	367,5
- Hybrid kernekapital **)	1.263,2	1.302,0
Kernekapital, inkl. hybrid kernekapital, efter fradrag	5.621,6	5.717,5
- Supplerende kapital	608,3	807,5
- Opskrivningshælgelser	62,4	64,6
- Fradrag for kapitalandele i ass. virksomheder	-361,1	-702,0
- Fradrag for kapitalandele > 10 pct.	-27,0	-23,8
- Fradrag for summen af kapitalandele < 10 pct.	0,0	-43,4
Basiskapital efter fradrag	5.904,2	5.820,4

*) Omfattet af overgangsordningen i §42 i bekendtgørelse om opgørelse af basiskapital

***) Udstedt under lov om statslig kapitalindskud i kreditinstitutter

Figur 2.2

Med ikrafttrædelsen af bekendtgørelse om opgørelse af basiskapital pr. 1. juli 2011, blev der foretaget væsentlige ændringer i fradragreglerne.

Tidligere skulle kapitalandele i associerede virksomheder fradrages 100 pct. i basiskapitalen. Med den nye bekendtgørelse blev dette ændret til, at 50 pct. af kapitalandelene skal fradrages i kernekapitalen og 50 pct. i basiskapitalen. Indførelsen af de skærpede fradragregler bevirkede en reduktion i kernekapitalprocenten inkl. hybrid på ca. 0,9 procentpoint.

Risikovægtede poster

Risikovægtede poster er et vigtigt risikomål, som bl.a. anvendes ved fastsættelse af minimumskapitalkravet, og endvidere anvendes i beregning af de vigtigste risikonøgletal som kernekapitalprocent, solvensprocent og i individuelt solvensbehov.

Risikovægtede poster påvirkes af forskellige faktorer, bl.a. fordelingen af krediteksponering på kundetyper og produkter.

Koncernen opgør risikovægtede poster for kreditrisiko og markedsrisiko med udgangspunkt i Basel II standardmetoden. Til beregning af modpartsrisikoen anvendes markedsværdimetoden mens de risikovægtede poster for operationel risiko tager udgangspunkt i basisindikatormetoden. Derudover benytter Spar Nord muligheden for nedvægtning af kreditrisiko, herunder benyttelse af eksponeringskategorierne detailkunder og pant i fast ejendom samt den udbyggede metode for finansielle sikkerheder.

Som det fremgår af figur 2.3, kan størstedelen af det samlede kapitalkrav (81,9 pct.) henføres til kreditrisiko.

RISIKOTYPE	Kapitalkrav*		Risikovægt. poster		
	Mio. kr.	2011	2010	2011	2010
Kreditrisiko					
- Centralreg. eller centralbanker		0,0	0,0	0,0	0,0
- Regionale eller lokale myndigheder		0,0	0,0	0,0	0,0
- Offentlige enheder		1,7	0,0	20,7	2,1
- Institutter		78,0	76,7	974,8	958,5
- Erhverv mv.		1.153,0	1.170,9	14.412,8	14.635,9
- Detailkunder		1.175,4	1.209,3	14.692,8	15.116,6
- Eksp. sikret med pant i fast ejd.		92,2	101,8	1.153,1	1.272,8
- Eksp. med restancer eller overtræk		52,9	105,2	661,6	1.314,4
- Eksp. med kortsigtet rating		0,0	0,0	0,0	0,0
- Kollektive inv. ordninger		0,0	0,0	0,2	0,0
- Andre eksponeringer		95,5	99,3	1.193,1	1.241,3
- Modpartsrisiko		114,8	110,9	1.435,2	1.386,2
Kreditrisiko i alt		2.763,5	2.874,1	34.544,3	35.927,8
Markedsrisiko					
- Gældsinstrumenter		226,0	207,5	2.824,2	2.593,9
- Aktier mv.		27,1	33,5	338,9	419,1
- Valutarisiko		31,2	13,1	390,4	163,2
- Råvarerisiko		0,0	0,0	0,0	0,0
Markedsrisiko i alt		284,3	254,1	3.553,5	3.176,2
Operationel risiko i alt		327,2	344,1	4.090,0	4.301,5
Kapitalkrav i alt		3.375,0	3.472,3	42.187,8	43.405,5

*Kapitalkrav er beregnet som 8 pct. af risikovægtede poster

Figur 2.3

Risikovægtede poster for kreditrisiko

2011 har udvist et fald i risikovægtede poster for kreditrisiko på 1.384 mio. i forhold til 2010

Forklaringen på de reducerede risikovægtede poster kan blandt andet findes i reduktionen af garantier på 1.300 mio. efter en periode med atypiske ekspeditionstider for tinglysningen.

Samtidig har der i 2011 været en reduktion i eksponeringen mod kunder med 90-dages restance på 53 pct.

Spar Nord Leasing bidrager ligeledes væsentligt til reduktionen af kreditrisikoen. Siden 30. september 2011 har salget af Easyfleet kombineret med afløb på leasingporteføljen for Spar Nord Leasing medført en reduktion af de risikovægtede poster på 771 mio.

I løbet af 2011 er der sket en mindre forskydning i krediteksponeringen fordelt på eksponeringskategorier, herunder en reduktion på 9 pct. i andelen af eksponering sikret med pant i fast ejendom.

Til trods for afviklingen af Spar Nord Leasing har der været en positiv udvikling i de balanceførte poster til koncernens detailkunder, som stiger med 128 mio. fra 18.609 mio. til 18.737 mio.

Risikovægtede poster for markedsrisiko

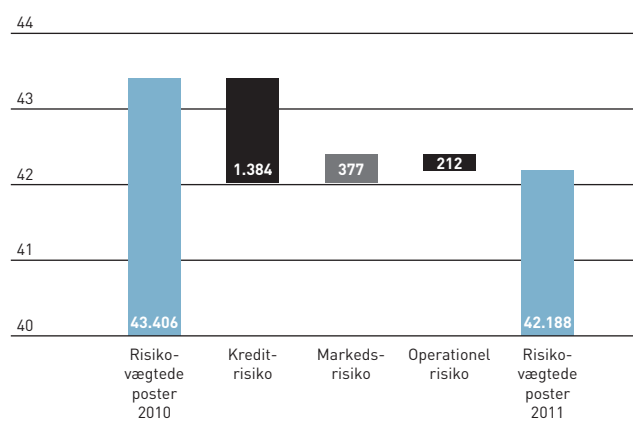
De risikovægtede poster for markedsrisiko er i 2011 steget med 377 mio. kr., svarende til en forøgelse af kapitalkravet med 30 mio. kr. De primære årsager til væksten er øget generel risiko kombineret med øgede valutapositioner i EUR.

Risikovægtede poster for operationelle risici

Bankens operationelle risiko er opgjort på baggrund af basisindikatormetoden. De risikovægtede poster for operationel risiko er i 2011 reduceret med 212 mio. kr. Reduktionen skyldes primært modregning af realiserede og ekstraordinære indtægter udenfor handelsbeholdningen.

RISIKOVÆGTEDE POSTER

Mia. kr.

Figur 2.4

Individuelt solvensbehov

Med afsæt i Finanstilsynets "Vejledning om tilstrækkelig basiskapital og solvensbehov for pengeinstitutter" fastsætter bestyrelsen og direktionen bankens tilstrækkelige basiskapital og individuelle solvensbehov i henhold til Lov om finansiel virksomhed § 124.

Bestyrelsen drøfter og godkender en gang om året opgørelsesmetoden for bankens tilstrækkelige basiskapital og solvensbehov, herunder hvilke risikoområder og stressniveauer, der skal anvendes ved beregningen af solvensbehovet. Herudover drøfter og godkender bestyrelsen kvartalsvis fastsættelsen af solvensbehovet.

Drøftelserne tager udgangspunkt i en indstilling, som bankens solvenskomite (Direktion, Kreditkontoret og Økonomiafdelingen) udarbejder. Indstillingen indeholder forslag til størrelsen på solvensbehovet, herunder forslag til valg af stressvariable, stressniveauer og risikoområder, der indgår i opgørelsen af det individuelle solvensbehov.

Model for opgørelse af det individuelle solvensbehov

Siden starten af 2008 har bankens opgørelse af det individuelle solvensbehov taget udgangspunkt i en tilpasset udgave af en opgørelsesmodel, der er udarbejdet af Lokale Pengeinstitutter. Opgørelsen er baseret på tre trin:

Trin 1

Der gennemføres stress-test på bankens resultatopgørelse, idet der anvendes i alt 6 stress-parametre:

1. Fald i basisindtægter
2. Kredittab
3. Rentestigning
4. Aktiekursfald
5. Valutatab
6. Tab på modpartsrisici

Formålet med stresstesten er at udsætte bankens resultatopgørelse for en række negative begivenheder og dermed belyse hvilket tab, banken som minimum skal være i stand til at dække via kernekapitalen. Resultatet af de gennemførte stresstest indgår således i solvensbehovsmodellen ved, at banken som minimum skal holde en kapital, der kan dække det underskud, der ville opstå, såfremt det pågældende scenarie indtræffer.

Banken har fra og med ultimo 2011 valgt at anvende 99 pct. fraktil-værdier mod tidligere 97,5 pct. fraktil-værdier for hver enkelt stress-faktor beregnet på basis af de seneste 26 års historik.

Værdi for de væsentligste stress-variable:

	Pct.
Fald i basisindtægter	17,0
Nedskrivninger på udlån	3,7
Rentestigning	2,0
Aktiekursfald	49,0

Trin 2

Kapitalbehovet i forbindelse med den forventede vækst beregnes ud fra den forventede vækst i forretningsomfang.

Trin 3

Det vurderes, hvorvidt bankens forretnings- og risikoområder i øvrigt begrundet et yderligere tillæg til det opgjorte solvensbehov i trin 1. Disse risikoområder er følgende:

1. Kreditrisici: Kunder med finansielle problemer og koncentrationsrisici: Individuelle engagementer, branchemæssig koncentration, sikkerhedsmæssig koncentration, geografisk og erhvervmæssig koncentration.
2. Markedsrisici, herunder renterisiko uden for handelsbeholdningen, rentestrukturrisiko og risici i forbindelse med noterede aktier og lignende.
3. Operationelle risici.
4. Øvrige risici: Forretningsprofil, strategiske risici, omdømmerisici, ejendomsrisici, risiko i forbindelse med kapitalfremskaffelse, likviditetsrisici og øvrige risici.

Fastsættelsen af disse områders indflydelse på solvensbehovsprocenten er beregnet direkte via supplerende beregninger. På enkelte risikoområder har ledelsen foretaget en skønsmæssig vurdering.

De risikofaktorer, der er medtaget i modellen, er efter bankens opfattelse dækkende for alle de risikoområder, lovgivningen kræver, at

bankens ledelse skal tage højde for ved fastsættelse af solvensbehovet samt de risici som ledelsen finder, at banken har påtaget sig.

Opdeling af det samlede solvensbehov på risikoområder

Det samlede solvensbehov er opdelt på risikoområder efter følgende principper:

Kreditrisici: Omfatter risiko for tab som følge af, at udlånskunder eller andre modparter misligholder deres betalingsforpligtelser, herunder risiko ved kunder med finansielle problemer, store engagementer, koncentrationsrisici og risiko på bevilgede, ikke-udnyttede engagementer.

Markedsrisici: Omfatter risiko for tab som følge af, at dagsværdien for bankens aktiver eller forpligtelser ændrer sig på grund af kurs- og prisændringer på de finansielle markeder.

Operationelle risici: Omfatter risiko for økonomiske tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige og systemmæssige fejl og lignende fejl og tab som følge af eksterne begivenheder.

Øvrige risici: Omfatter risiko for tab som følge af forretningsprofil, strategiske risici, omdømmerisici, ejendomsrisici, risiko i forbindelse med kapitalfremskaffelse, likviditetsrisici og øvrige risici (koncernrisici, bankens størrelse, afviklingsrisici, eksterne risici m.m.). Kapitalbehovet til dækning af disse risici reduceres med det indregnede positive resultat før nedskrivninger på udlån mv.

Lovbestemte krav: Omfatter de situationer, hvor krav i Lov om Finansiel virksomhed direkte sætter en nedre grænse for solvensbehovet.

Den nødvendige basiskapital er opgjort til 3.721 mio. kr. på såvel koncern- som moderselskabsniveau. Dette svarer til et solvensbehov på 8,8 pct. på koncernniveau og 8,7 pct. på moderselskabsniveau.

Af det samlede kapitalbehov kan 2.886 mio. kr. eller 78 pct. henføres til kreditrisici, mens markedsrisici tegner sig for 20 pct. af det samlede kapitalbehov.

Kapitalbehovet i forbindelse med øvrige risici er netto opgjort til 93 mio. kr., idet kapitalbehovet til dækning af disse risici reduceres med det indregnede positive resultat før nedskrivninger på udlån mv.

SOLVENSBEHOV FORDELT PÅ RISIKOOMRÅDER

Mio. kr. / pct.	2011			2010		
	Tilstrækkelig basis kapital	Koncern solvensbehov	Moder-selskabs solvensbehov	Tilstrækkelig basis kapital	Koncern solvensbehov	Moder-selskabs solvensbehov
Kreditrisiko	2.886	6,8	6,8	2.669	6,2	6,1
Markedsrisiko	742	1,8	1,7	710	1,6	1,6
Operationel risiko	369	0,9	0,9	398	0,9	0,9
Øvrige risici	-276	-0,7	-0,6	-72	-0,2	-0,2
Evt. tillæg, som skyldes						
lovbestemte krav	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
I alt	3.721	8,8	8,7	3.705	8,5	8,4

Figur 2.5

Overdækning i forhold til lovkravet

Solvensprocenten på koncernniveau var ultimo 2011 på 14,0 pct., svarende til en kapitalmæssig overdækning på 58,7 pct. i forhold til det individuelle solvensbehov.

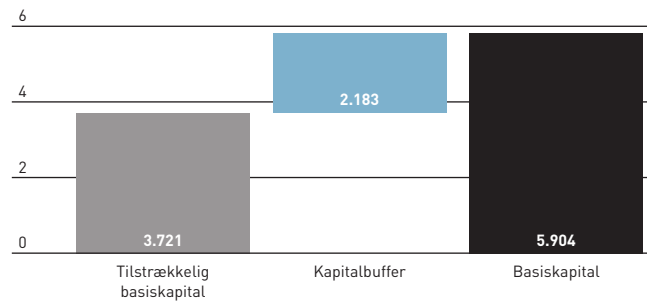
OVERDÆKNING I FORHOLD TIL LOVKRAVET

	Koncern 2011	Moder- selskab 2011	Koncern 2010	Moder- selskab 2010
Basiskapital efter fradrag (mio.kr.)	5.904,2	5.904,2	5.820,4	5.849,7
Tilstrækkelig basiskapital (mio. kr.)	3.721,0	3.721,0	3.705,0	3.705,0
Overdækning (mio. kr.)	2.183,2	2.183,2	2.115,4	2.144,7
Solvensprocent	14,0	13,8	13,4	13,2
Individuelt solvensbehov (pct.)	8,8	8,7	8,5	8,4
Overdækning i pct.	58,7	58,7	57,1	57,9

Figur 2.6

SOLVENSBEHOV OG KAPITALBUFFER

Mio. kr.

Figur 2.7

BASEL III - CRD IV

BETYDNINGEN AF FREMTIDIGE REGLER OM KAPITALKRAV OG KRAV TIL LIKVIDITET

Basel-komiteen har vedtaget retningslinjer, der bl.a. medfører strengere kapital- og likviditetskrav til pengeinstitutter ("Basel III").

Den 20. juli 2011 offentliggjorde EU-Kommissionen "Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on prudential requirements for credit institutions and investment firms" og "Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on the access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms and amending Directive 2002/87/EC of the European Parliament and of the Council on the supplementary supervision of credit institutions, insurance undertakings and investment firms in a financial conglomerate". Disse forlag betegnes herefter samlet som "CRD IV". Det vil være reglerne i CRD IV, der vil finde anvendelse i Danmark, hvorfor dette afsnit hovedsageligt forholder sig til Bankens overholdelse af CRD IV.

Kernekapitalen korrigeret for CRD IV

Med henblik på opfyldelse af de danske solvenskrav opdeles kapitalen i to hovedkategorier, kernekapital og supplerende kapital. Kernekapital omfatter egentlig kernekapital, der hovedsagelig består af aktiekapital og reserver (ekskl. opskrivningshæftelser), og hybrid kernekapital justeret for lovmæssige fradrag.

CRD IV betyder en markant stigning i minimumskapitalkravet til pengeinstitutterne. Minimumskapitalkravet for egentlig kernekapital vil blive gradvist løftet fra de nuværende 2 pct. af risikovægtede aktiver til 7 pct. i 2019. Kravet på 7 pct. vil inkludere et bufferkrav på 2,5 pct., der, hvis et pengeinstitut ikke opfylder kravet, vil medføre begrænsninger i pengeinstitutets mulighed for at foretage udbyttebetalinger og andre udlodninger. CRD IV retningslinjerne strammer definitionen af den kapital, der kan medregnes som kernekapital og indebærer stramninger af opgørelsen af risikovægtede poster. På baggrund af forslagene er det bankens vurdering, at den egentlige kernekapital i pct. af de risikovægtede poster, der pr. 31. december 2011 udgjorde 10,4 pct., vil blive reduceret med cirka 1,4 procentpoint, når den beregnes på grundlag af fuldt implementerede CRD IV regler.

Den forventede reduktion vil primært kunne henføres til nye kapitaltillæg til modpartsrisiko samt det forhold, at beregningsgrundlaget for beregning af fradrag, flyttes fra basiskapitalen til kernekapital efter fradrag.

CRD IV omfatter desuden en modcyklisk buffer på op til 2,5 pct. af de risikovægtede aktiver. Denne buffer vil kun blive iværksat, hvis udlånsvæksten i et land i relation til BNP afviger fra den langsigtede udvikling, og kun hvis de nationale myndigheder mener, at udlånsvæksten kan udgøre en økonomisk risiko for samfundet. Under CRD IV er det kun Egentlig Kernekapital, der må anvendes til at opfylde den modcykliske buffer.

Definition af instrumenter, der kan medregnes i basiskapitalen under CRD IV

Et af hovedformålene med CRD IV er at styrke kvaliteten af de instrumenter (ud over egenkapital), som kan indregnes i basiskapitalen. CRD IV indeholder således strengere kriterier for indregning af instrumenter i kernekapitalen og i den supplerende kapital. I forhold til definitionen af kernekapital og supplerende kapital er de eneste instrumenter, der kan medtages, de instrumenter, som pengeinstitutterne ikke har incitament til at indfri, f.eks. instrumenter med renteforøgelsesklausuler. I henhold til CRD IV skal instrumenter, som ikke længere opfylder kravene til indregning i kernekapital eller supplerende kapital, udfases over en 10-årig periode fra 1. januar 2013. Derudover skal instrumenter, for hvilke der er et incitament til indfrielse, udfases, efterhånden som de udløber. Eksisterende offentlige kapitalindskud herunder statslige hybridlån vil kunne medregnes i basiskapitalen frem til 1. januar 2018.

Der er moderate incitamenter for indfrielse af bankens nuværende hybride kernekapital, og overgangsreglerne forventes derfor at gælde for disse instrumenter.

Gearingsgrad

CRD IV indfører regler om beregning af en såkaldt gearingsgrad. I modsætning til de gældende regler til beregning af risikovægtede poster, tager gearingsgraden ikke højde for, at forskellige aktiviteter på pengeinstitutters balancer har forskellige grader af risiko. Basel III indeholder et krav om, at kernekapital skal udgøre mindst 3 pct. af den samlede eksponering. Ifølge CRD IV vil virkningen af den fastsatte gearingsgrad blive overvåget med henblik på at gøre den til et bindende søjle 1-måletal i 2018. Banken anslår, at dens gearingsgrad ultimo 2011 var på 6,8 pct. korrigeret for CRD IV vilkår.

Tabellen nedenfor giver oplysninger om bankens gearingsgrad i henhold til CRD IV beregnet pr. december 2010 og december 2011:

BANKENS GEARINGSRATIO I HENHOLD TIL CRD IV

Mio. kr. / pct.	2011	2010
Eksponeringsværdi aktiver	51.760,8	48.714,0
Immaterielle aktiver	-166,3	-194,6
Justeret eksponeringsværdi aktiver	51.594,5	48.519,4
Garantier og andre forpligtende aftaler	4.358,6	5.719,2
Lånetilbud og genkaldelige kredittilsagn	4.688,0	6.516,2
Den samlede justerede eksponering	60.641,1	60.754,8
Kernekapital, CRD IV fuldt indfaset	3.920,0	3.600,7
Leverage ratio - pct.	6,5	5,9

Figur 3.1

Likviditet

Den endelige udformning af likviditetskravene for finansielle institutioner på EU-niveau er endnu ikke afklaret. Hvis de likviditetskrav, der indføres i Danmark, baseres på Basel III, vil banken have behov for at skulle foretage væsentlige ændringer i sin finansieringsstruktur og likviditetsbufferens sammensætning som følge af den foreslåede restriktion på medtagelse af særligt dækkede obligationer i likviditetsbufferen.

I henhold til Basel III må særligt dækkede obligationer, herunder realkreditobligationer og andre såkaldte level 2-aktiver, kun udgøre maksimalt 40 pct. af likviditetsbufferen i et pengeinstituts Liquidity Coverage Ratio, hvorimod statsobligationer og andre såkaldte level 1 aktiver skal udgøre mindst 60 pct. Det foreslåede krav er fundamentalt anderledes end strukturen i det danske obligationsmarked, hvor realkreditobligationer udgør ca. 80 pct. af det danske obligationsmarked.

Ifølge CRD IV vil det være muligt at indregne særligt dækkede obligationer som level 1-aktiver såfremt obligationerne kan bestå testen for likviditet. EBA vil senest 1. januar 2013 fremlægge udkast for de tekniske standarder.

Med den nuværende usikkerhed vedrørende hvilke aktiver der under CRD IV kvalificerer til level 1-aktiver og level 2-aktiver, vurderes det at Koncernen med mindre tilpasninger vil opfylde Liquidity Coverage Ratio.

KREDITRISIKO

Kreditrisiko er risikoen for tab som følge af, at udlånskunder eller andre modparter misligholder deres betalingsforpligtelser, herunder risiko ved kunder med finansielle problemer, store engagementer, koncentrationsrisici og risiko på bevilgede, ikke-udnyttede engagementer. Under kreditrisiko hører tillige afviklings- og modpartsrisiko. Afviklingsrisiko er den risiko, der opstår, når betalinger afvikles, f.eks. betalinger for valutatransaktioner og handel med finansielle instrumenter, herunder derivater. Risikoen opstår, når koncernen fremsender betalinger, før den kan sikre sig, at modparten har opfyldt sine forpligtelser. Modpartsrisiko er risikoen for tab som følge af en kundes misligholdelse af OTC-derivater og værdipapirfinansieringsinstrumenter.

Kreditpolitik

Spar Nords samlede kreditrisiko styres med udgangspunkt i koncernens kreditpolitik, som sammen med de overordnede rammer for koncernens risikotagning fastsættes af bestyrelsen. Det centrale formål med Spar Nords kreditpolitik er at sikre et afbalanceret forhold mellem indtjening og risiko samt at risikotagning altid er forudkalkuleret.

Det er koncernens indstilling, at al kreditgivning skal være baseret på indsigt i kundernes økonomiske forhold, og at kreditværdighed - kundens evne og vilje til at opfylde nuværende og fremtidige forpligtelser - er et væsentligt parameter i alle kundeforhold.

Spar Nord lægger vægt på at skabe langvarige kunderelationer og ønsker ikke at bruge risikovillighed som et konkurrenceparameter. Spar Nord ønsker kun at indgå i forretninger, som er i overensstemmelse med god forretningskikk, og som ikke belaster koncernens omdømme og professionelle image.

Koncernen har som hovedregel, at der ikke ydes lån og kreditter alene ud fra de stillede sikkerheder. Kunden skal således have både vilje og evne til at tilbagebetale de ydede lån, uden at koncernen skal realisere sikkerheder.

I bestræbelserne på at sikre god risikomæssig diversificering af krediteksponeringen har Spar Nord fastlagt en række interne målsætninger. Koncernen ønsker ikke at være eksponeret imod enkelte kunder eller brancher, som alene kan true bankens selvstændighed. Der er derfor fastsat en begrænsning på kundeengagementer til maksimalt 400 mio. kr., hvoraf den usikrede del maksimalt må udgøre 150 mio. kr.

Engagementer med finansielle institutter under tilsyn er ikke omfattet af denne begrænsning.

Ved opgørelsen af engagementsstørrelserne reduceres for såkaldte "særligt sikre krav", som fremgår af Finanstilsynets bekendtgørelse om store engagementer. For samhandelspartnere i den finansielle sektor med en ekstern kreditvurdering på investment grade niveau gælder således lovgivningens begrænsninger, og for andre samhandelspartnere i den finansielle sektor gælder en internt fastsat grænse på 600 mio. kr.

Summen af store engagementer opgjort i henhold til bekendtgørelse om store engagementer er pr. 31. december 2011 på 13,4 pct. I henhold til den opgørelsesmetode, der anvendes i Finanstilsynets tilsynsdiagram, udgør summen 0,0 pct.

Herudover har koncernen fastsat en række branchemæssige begrænsninger. Koncernen har bl.a. en langsigtet målsætning om, at landbrugsengagementer ikke skal overstige 10 pct. af koncernens udlån og garantier, og at ejendomsengagementer skal udgøre en lavere andel af koncernens udlån og garantier end gennemsnittet i de danske pengeinstitutter. Det er målsætningen, at privatkundeandelen skal være højere end sektorgennemsnittet samt være over 30 pct. af koncernens samlede udlån og garantier.

Endelig har banken i sin kreditpolitik besluttet, at der ønskes indsigt i kunders eventuelle engagement med andre pengeinstitutter.

Kreditstyring og overvågning af kreditrisici

Kreditprocessen i Spar Nord er centralt styret. De decentrale bevillingsretter ligger på mellem 2 mio. og 10 mio. kr., for eksisterende kunder. I forhold til nye kunder er bevillingsretterne typisk på det halve af bevillingsretten for eksisterende kunder. Beføjelserne på kreditområdet er styret af to faktorer: De enkelte lokale direktørers evner og behov samt ønsket om at en vis andel af bevillingerne fra de lokale banker skal behandles i Kreditkontoret.

Den daglige styring af kreditrisiko varetages af kunderådgiverne i samarbejde med de lokale direktører. Engagementer, der overstiger den decentrale bevillingsramme, behandles i Kreditkontoret, kreditkomiteen (kreditdirektør og et direktionsmedlem) eller bestyrelsen.

Kreditkontoret kan bevilge engagementer op til 20 mio. kr. for eksisterende kunder og 15 mio. for nye kunder. Kreditkomiteen kan bevilge alle engagementer op til 60 mio. kr. og for nye op til 30 mio. kr. Alle engagementer over 60 mio. kr. og alle nye over 30 mio. kr. skal bevilges af bestyrelsen.

Den overordnede overvågning af koncernens kreditrisiko varetages af Bonitetsfunktionen. Denne afdeling overvåger udviklingen i alle engagementers kreditbonitet og gennemfører en systematisk bonitetskontrol af hele engagementsporteføljen.

Alle nye privatkundeengagementer over 100.000 kr. og erhvervskundeengagementer over 300.000 kr. gennemgås af bonitetsfunktionen. Der sker løbende registrering af nye kunder med svag bonitet.

Koncernen har udviklet IT-værktøjer til styring og overvågning af kreditrisikoen. Overvågningen foregår bl.a. via bankens kreditanalysesystem, hvori de væsentligste data omkring kreditengagementer og kundernes økonomi registreres. Målet er at afdække faresignaler på et tidligt tidspunkt og samtidig overvåge den bonitetsmæssige udvikling i porteføljer og organisatoriske enheder.

Der gennemføres hver måned en statistisk baseret scoring af både privat- og erhvervs-kunder. Kreditscoring er indført i hele banken og anvendes i den decentrale kreditgivning, således at der kan bevilges større udvidelser til de bedste risikogrupper end til de dårligste. Systemerne anvendes desuden i overtræksstyring og prissætning.

Kreditscoring af privatkunder og erhvervs-kunder

Som led i koncernens kreditbehandling sker der en klassifikation af kunderne efter risiko. Privatkunderne opdeles på baggrund af adfærdsdata i 7 risikogrupper (1 er bedst) samt en OBS gruppe.

Modellen, som anvendes til scoringen af privatkunderne, baserer sig på kundernes historiske adfærd og beregner sandsynligheden for, at en kunde misligholder sine betalingsforpligtelser inden for det kommende år (den såkaldte "Probability of default" eller "PD"). Modellen baserer sig på 10 til 20 variable, som udvælges blandt en større bruttoliste, som de der bedst beskriver tidligere misligholdte engagementer.

Til risikoklassificering af helt nye udlånskunder anvendes en ansøgningsscore, som er statistisk underbygget. Ved ansøgningsscore anvendes et mindre antal variable end ved adfærdsscore. Efter et udlånsengagement er etableret, sker en glidende tilpasning af modellerne, således at adfærdsscoren har taget helt over efter 6 måneder.

Erhvervs-kunderne opdeles i 9 risikogrupper. Erhvervsmodellen er en PD model, som opdeler kunderne ud fra sandsynligheden for default inden for de næste 12 måneder. Modellen blev fra 2010 statistisk baseret, og modellen er fra foråret 2011 udvidet med en adfærdsmode for erhvervs-kunderne samt en virksomhedsvurdering for den enkelte kunde. Modellen vil samtidig komme til at indeholde makrovariable, som tilføjer informationer omkring konjunkturforløbet.

Den såkaldte OBS-gruppe omfatter engagementer, som efter bankens kvalitative vurdering udviser faretegn. Disse faretegn kan for privatkundernes vedkommende fx være arbejdsløshed, skilsmisse og formuetab, og for erhvervs-kundernes vedkommende fx være uventede underskud, afsætningsproblemer på vigtige markeder og tab af nøglemedarbejdere.

Ovennævnte modeller omfatter endnu ikke alle privat- og erhvervs-kunder. Spar Nord arbejder på at blive IRB-bank efter Basel II-reglerne, men har endnu ikke fastlagt tidspunktet for ansøgning til Finanstilsynet om tilladelse til at anvende modellerne til solvensberegningen.

Krediteksponering

Koncernens samlede krediteksponering består af udlånsaktiviteter samt handelsaktiviteter som fx handel med obligationer og andre finansielle instrumenter.

Efterstående tabel viser koncernens samlede regnskabsmæssige krediteksponering pr. 31. december 2011 og 2010:

KONCERNENS REGNSKABSMÆSSIG KREDITEKSPONERING

Mio. kr.	2011	2010
Repoudlån	393,3	1.516,6
Udlån til amortiseret kostpris	38.308,9	38.435,5
Udlån	38.702,1	39.952,1
Eventualforpligtigelser	3.837,7	5.137,5
Krediteksponering på udlån og garantier netto	42.539,8	45.089,6
Nedskrivninger på udlån og garantier	1.142,8	1.026,9
Krediteksponering på udlån og garantier brutto	43.682,6	46.116,5
Anfordringstilgodehavende centralbanker	641,0	578,1
Repoudlån med kreditinstitutter og centralbanker	818,9	811,8
Tilgodehavende hos kreditinstitutter og centralbanker	1.609,4	1.416,0
Anfordrings- og tilgodehavende hos kreditinstitutter og centralbanker	3.069,3	2.805,9
Regnskabsmæssig krediteksponering udlånsaktiviteter	45.609,1	47.895,5
Positive markedsværdier	1.837,5	1.670,5
Krediteksponering aktiver i handelsbeholdningen	16.543,8	13.869,0
Krediteksponering andre finansielle investeringsaktiver	917,8	890,0
Puljer - kontrakter hvor kunden bærer den fulde risiko	6.327,1	5.678,5
Puljer - kontrakter hvor banken bærer den fulde risiko	0,0	0,0
Regnskabsmæssig krediteksponering	71.235,3	70.003,5

Figur 4.1

Udlån og garantier

Koncernens samlede udlån og garantier før modregning af nedskrivninger udgjorde 43,7 mia. kr. ultimo 2011 mod 46,1 mia. kr. ultimo 2010. 32,2 pct. af de samlede udlån og garantier kan henføres til privatkunder og 67,8 pct. til erhvervs-kunder.

Udlån og garantier i fortsættende aktiviteter (ekskl. leasingaktiviteter) er i alt på 36,4 mia. kr. ultimo 2011 mod 38,3 mia. kr. ultimo 2010. Heraf kan 38,6 pct. henføres til privatkunder og 61,4 pct. til erhvervs-kunder.

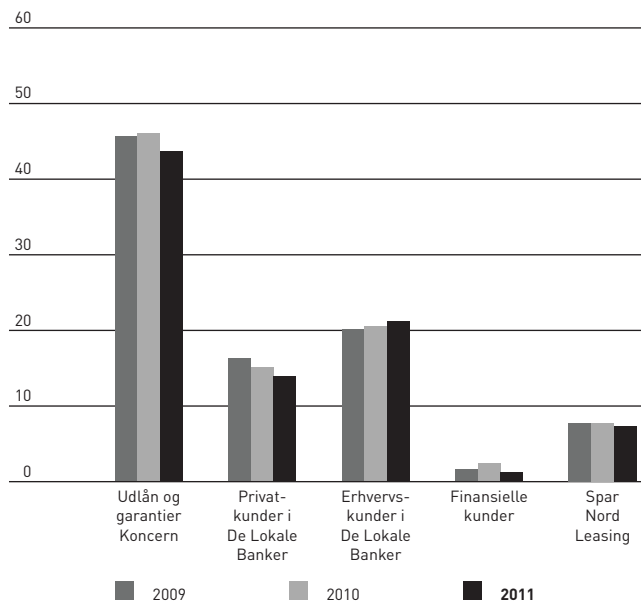
I den løbende risikoovervågning opdeles kunderne i 4 grupper: Privatkunder i Spar Nord's Lokale Banker, erhvervs-kunder i Spar Nord's Lokale Banker, Finansielle kunder samt kunder i Spar Nord Leasing.

Nedenstående tabel viser fordelingen af koncernens krediteksponering på de 4 grupper.

KONCERNENS ENGAGEMENTSFORDELING GRUPPERET

Mia. kr.

Figur 4.2

Koncernens samlede udlån og garantier androg 43,7 mia. kr. pr. 31. december 2011, hvilket svarer til et fald på 2,4 mia. kr. eller 5,2 pct. i forhold til 31. december 2010.

På trods af en nettotilgang på 6.400 privatkunder er udlånet til private kunder i Spar Nords Lokale Banker på samme niveau som ved udgangen af 2010. Samtidig er garantier til privatkunder faldet med 1,3 mia. kr. eller 38,3 pct. som følge af færre afventende tinglysningssager.

Krediteksponering mod erhvervs-kunder er vokset med 0,6 mia. kr. eller 3 pct. som følge af en nettotilgang på 700 kunder.

Krediteksponering mod finansielle kunder er faldet med 1,2 mia. kr. som følge af et fald i repoudlån.

Udlånet i Spar Nord Leasing er faldet med 0,6 mia. kr. eller 7,7 pct. - en udvikling som var forventet, som følge af beslutningen om udviklingen af Spar Nord Leasing.

Branchefordeling

Efterfølgende tabel viser branchefordelingen af koncernens udlån og garantier.

BRANCHEFORDELING - KONCERNEN

Branche Pct.	Udlån og garantier		Sektor fordeling 2010	Indiv. nedskr. Spar Nord 2011
	2011	2010		
Offentlige myndigheder	4,0	2,3	2,2	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	12,0	11,9	4,0*	28,7
Fiskeri	0,4	0,3	-	0,2
Industri og råstofudvinding	3,7	3,8	6,6	5,7
Energiforsyning	3,9	3,0	1,5	0,6
Bygge- og anlæg	5,0	4,9	2,5	4,3
Handel	8,6	8,4	4,9	8,4
Transport, hoteller og restauranter	6,4	6,6	3,5	4,6
Information og kommunikation	0,4	0,2	0,8	0,5
Finansiering og forsikring	5,5	7,9	24,9	5,9
Fast ejendom	11,3	10,7	11,9	9,8
Øvrige erhverv	6,6	6,7	6,1	10,9
Erhverv i alt	67,8	66,7	68,9	79,6
Privatkunder i alt	32,2	33,3	31,1	20,4
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

*) Inkl. fiskeri

Figur 4.3

Nedenstående tabel viser branchefordelingen af udlån og garantier i fortsættende aktiviteter.

BRANCHEFORDELING - FORTSÆTTENDE AKTIVITETER

Branche Pct.	Udlån og garantier		Sektor fordeling 2010	Indiv. nedskr. Spar Nord 2011
	2011	2010		
Offentlige myndigheder	4,8	2,7	2,2	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	9,2	9,5	4,0*	31,4
Fiskeri	0,5	0,4	-	0,3
Industri og råstofudvinding	2,5	2,5	6,6	4,0
Energiforsyning	4,4	3,3	1,5	0,5
Bygge- og anlæg	2,8	3,0	2,5	3,7
Handel	8,7	8,5	4,9	7,2
Transport, hoteller og restauranter	3,0	2,5	3,5	2,2
Information og kommunikation	0,4	0,2	0,8	0,2
Finansiering og forsikring	6,3	9,2	24,9	6,6
Fast ejendom	13,2	12,5	11,9	11,1
Øvrige erhverv	5,6	5,6	6,1	9,4
Erhverv i alt	61,4	59,9	68,9	76,6
Privatkunder i alt	38,6	40,1	31,1	23,4
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

*) Inkl. fiskeri

Figur 4.4

I forhold til gennemsnittet af danske pengeinstitutter kan en relativt større andel af Spar Nords udlån og garantier henføres til private kunder, medens Spar Nord har en lavere end gennemsnitlig eksponering mod branchen "finansiering og forsikring". Endelig har Spar Nord en større end gennemsnitlig eksponering mod landbrug.

Forskellen mellem Spar Nord koncernen og den fortsættende virksomhed er, at krediteksponering i forhold til Spar Nord Leasing fjernes. Det vil sige, at der fjernes 7,3 mia. kr. fra den samlede eksponering ultimo 2011 på de fortsættende aktiviteter. Dette påvirker den samlede branchefordeling med relativt store reduktioner under transport, landbrug samt bygge og anlæg, som er de store brancher i Spar Nord Leasing.

KONCERNENS UDLÅN OG GARANTIER FORDELT PÅ ENGAGEMENTSSTØRRELSE *)

Mio. kr.	Antal 2011	Antal 2010	Andel i pct. 2011	Andel i pct. 2010
0 - 0,1	41.900	40.677	1,0	1,3
0,1 - 0,5	29.864	28.694	11,9	11,2
0,5 - 1,0	9.234	8.584	10,9	9,2
1,0 - 5,0	6.679	7.298	25,6	27,2
5,0 - 10,0	803	925	10,2	11,6
10,0 - 20,0	370	394	9,3	10,1
20,0 - 50,0	194	213	11,1	11,8
50,0 - 100,0	51	60	6,1	6,8
100,0 -	39	35	13,9	10,8
I alt	89.134	86.880	100,0	100,0

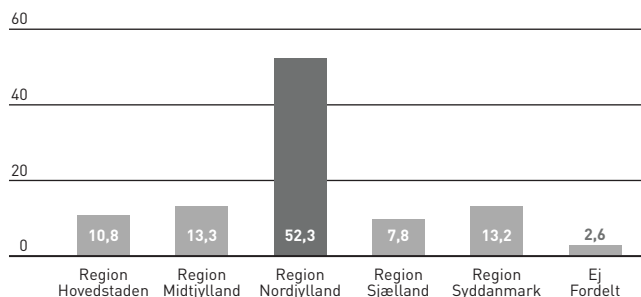
*) Ekskl. reverseforretninger

Figur 4.5

Fordelt på engagementsstørrelse vurderes koncernens portefølje af udlån og garantier at være veldiversificeret, idet 59,6 pct. kan henføres til engagementer på under 10 mio. kr., og idet koncernen alene har 39 engagementer på mere end 100 mio. kr.

KONCERNENS UDLÅN OG GARANTIER FORDELT PÅ REGIONER *)

Pct.

*) Ekskl. reverseforretninger

Figur 4.6

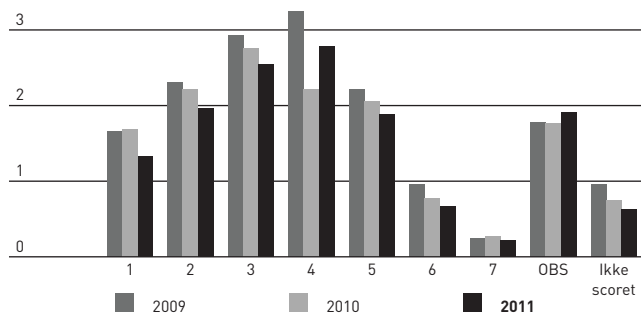
Den samlede krediteksponering i de Lokale Banker er geografisk veldiversificeret med ca. 52,3 pct. i Region Nordjylland, som er bankens historiske kerneområde, mens den resterende del er jævnt fordelt over resten af landet.

Privatkunder i Spar Nords Lokale Banker

Den kreditmæssige eksponering mod privatkunder i Spar Nords Lokale Banker udgør 13,9 mia. kr. svarende til 31,9 pct. af koncernens samlede udlån og garantier.

PRIVATKUNDERS ENGAGEMENTER FORDELT PÅ RISIKOGRUPPER

Mia. kr.

Figur 4.7

Foranstående tabel viser fordelingen af privatkunder i de lokale banker på de ovenfor beskrevne risikogrupper.

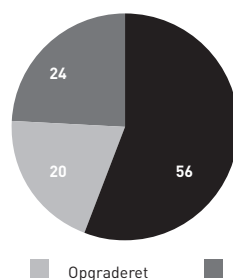
I de seneste 5-6 år, hvor der løbende er udført backtest, har den anvendte model vist sig at udgøre en tilfredsstillende risikoklassificering og forudsigelse af default-raterne for de enkelte år.

Privatkundemodellen omfatter alene kunderne i risikogruppe 1 til 7, idet privatkunderne i OBS-gruppen er overgået til individuel overvågning. Modellen har således OBS-markering som en del af default-definitionen. Spar Nord har endnu ikke udviklet såkaldte LGD modeller, dvs. modeller som skal forudsige tab, når det er givet, at der vil ske misligholdelse (Loss given default).

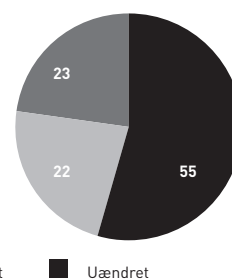
I figurene nedenfor vises andelen af privatkunder som er forbedret og andelen som er forværret og den andel som har uændret kreditbonitet fra primo til ultimo årene. Der vises både antal kunder som bevæger sig og andel af engagementet med kunderne som bevæger sig. Det fremgår af tallene, at der fra ultimo 2010 til ultimo 2011 er sket en marginal negativ udvikling i privatkundernes gennemsnitlige bonitet, idet den vægtede gennemsnitlige rating er steget fra 4,0 til 4,1.

Den negative udvikling kommer primært til udtryk i væksten i OBS-segmentet - en vækst som bl.a. kan henføres til den svagt stigende arbejdsløshed. Med til udviklingen bidrager også en lavere gennemsnitlige lånelyst hos de bedste ratinggrupper.

MIGRATION - ANTAL PRIVATKUNDER 2010-2011

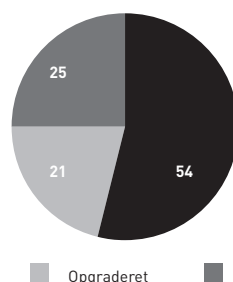

MIGRATION - ANTAL PRIVATKUNDER 2009-2010

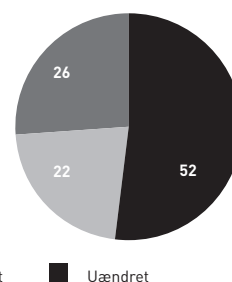

Figur 4.8

MIGRATION - ENGAGEMENT PRIVATKUNDER 2010-2011

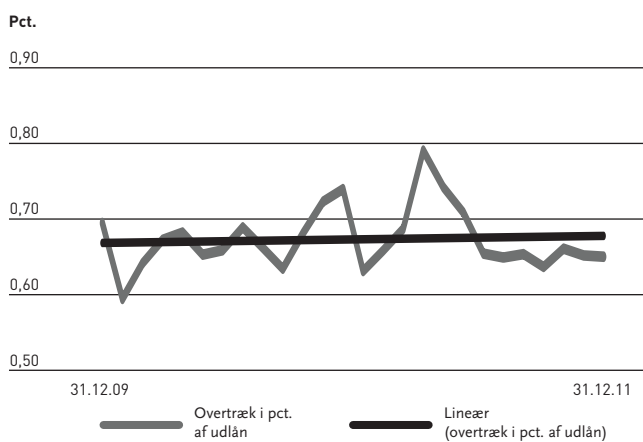

MIGRATION - ENGAGEMENT PRIVATKUNDER 2009-2010

Figur 4.9

PRIVATKUNDER - UDVIKLINGEN I OVERTRÆK

Figur 4.10

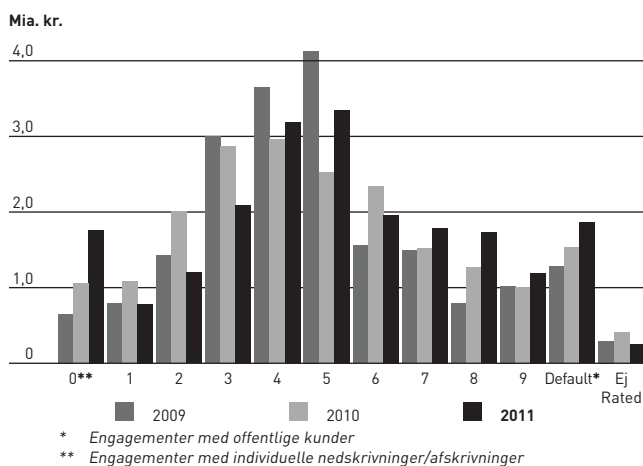
Udviklingen i overtrækket for privatkunder ligger i hele perioden på et stabilt lavt niveau.

Erhvervskunder i Spar Nords Lokale Banker

Udlån og garantier til erhvervskunder i Spar Nords Lokale Banker udgør 21,2 mia. kr., svarende til 48,5 pct. af koncernens samlede udlån og garantier.

Figur 4.11 viser erhvervskundernes fordeling på risikogrupper.

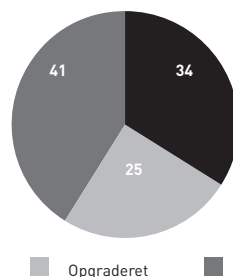
ERHVERVSKUNDERNES FORDELING PÅ RISIKOGRUPPER

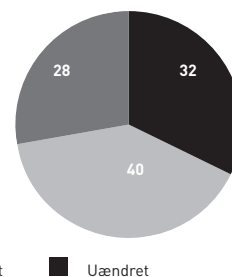
Figur 4.11

I figuren nedenfor vises andelen af erhvervskunder som er forbedret og andelen som er forværret fra primo til ultimo årene. Der vises både antal kunder som bevæger sig, og der vises andel engagement, som bevæger sig sammen med kunderne.

MIGRATION - ANTAL ERHVERVSKUNDER 2010-2011

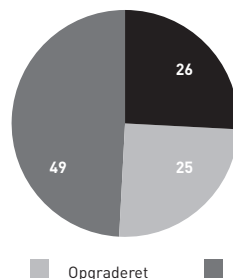

MIGRATION - ANTAL ERHVERVSKUNDER 2009-2010

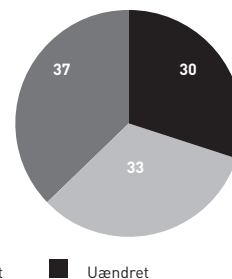

Figur 4.12

MIGRATION - ENGAGEMENT ERHVERVSKUNDER 2010-2011

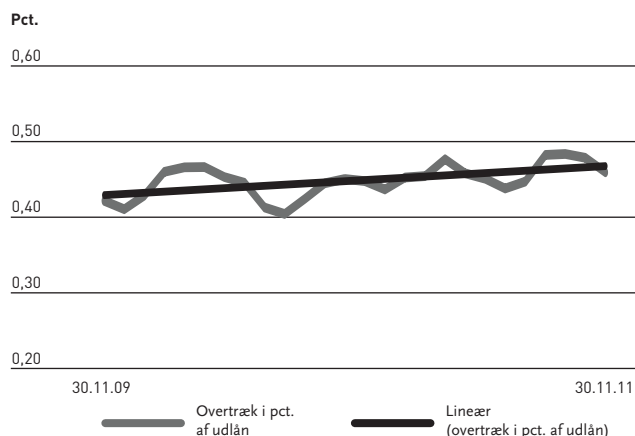
MIGRATION - ENGAGEMENT ERHVERVSKUNDER 2009-2010

Figur 4.13

Den gennemsnitlige bonitet hos erhvervskunderne har også vist en mindre negativ udvikling med en udvikling i gennemsnitlig rating fra 4,9 til 5,2.

ERHVERVSKUNDER - UDVIKLINGEN I OVERTRÆK

Figur 4.14

Overtræk fra erhvervskunderne er gennem de seneste to år på trods af en lille stigning på et fortsat lavt niveau på ca. 0,45 pct. af udlånet til erhvervskunderne i de lokale banker. Dette betragtes som en meget tilfredsstillende udvikling set i lyset af udviklingen i konjunkturerne.

Finansielle kunder

Eksponeringen mod finansielle kunder udgjorde pr. 31. december 2011 1,3 mia. kr. svarende til 3,0 pct. af koncernens samlede udlån og garantier. Eksponeringen dækker primært over reverseforretninger samt udlånslån til kunder i andre pengeinstitutter, hvor der stilles garanti fra pengeinstituttets side.

Nedenstående tabel viser koncernens kreditmæssige eksponering mod finansielle kunder.

KONCERNENS KREDITMÆSSIGE EKSPONERING MOD FINANSIELLE KUNDER

Mio. kr.	2011	2010
Reverse udlån	393,2	1.516,6
Andre pengeinstitutters kunder	462,9	541,9
Bankens egne forpligtelser og centrale kunder mv.	452,3	433,4
Finansielle kunder i alt	1.308,4	2.491,9

Figur 4.15

Kunder i Spar Nord Leasing

Det samlede udlån i Spar Nord Leasing udgør 7,3 mia. kr., svarende til 16,6 pct. af koncernens samlede udlån, garantier samt nedskrivninger.

Pr. 1. oktober 2011 blev de fremadrettede leasingaktiviteter i Danmark overdraget til Jyske Bank koncernen. Det er besluttet, at koncernens resterende leasingaktiviteter i såvel Danmark som Sverige vil blive afviklet i takt med, at aftalerne løber ud. Det forventes, at størstedelen af disse aktiver vil være afviklet ved udgangen af 2015.

Nedenstående tabel viser udlånet i Spar Nord Leasing fordelt på brancher.

SPAR NORD LEASING	Udlån og garantier		Indiv. nedskr.
	2011	2010	2011
Branche Pct.			
Offentlige myndigheder	0,2	0,2	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	25,7	23,2	9,9
Fiskeri	0,0	0,0	0,0
Industri og råstofudvinding	10,2	9,8	17,6
Energiforsyning	1,4	1,9	1,6
Bygge- og anlæg	16,1	14,7	8,5
Handel	7,8	7,8	16,7
Transport, hoteller og restauranter	24,0	26,3	21,1
Information og kommunikation	0,4	0,4	2,1
Finansiering og forsikring	1,4	1,5	1,0
Fast ejendom	1,5	1,9	0,9
Øvrige erhverv	11,2	12,2	20,6
Erhverv i alt	99,9	99,9	100,0
Privatkunder i alt	0,1	0,1	0,0
I alt	100,0	100,0	100,0

Figur 4.16

I risikosammenhæng er det væsentligt at bemærke, at Spar Nord Leasing har sikkerhed i aktiverne, enten i form af ejerskab eller pant.

I nedenstående figur gives oplysninger om Spar Nord Leasings portefølje af tilbagetaget udstyr.

TILBAGETAGET UDSKYR

Mio. kr.	2011	2010
Tilbagetaget udstyr	85,7	79,6

Figur 4.17

Som et resultat af en målrettet indsats er det på trods af udfordrende konjunkturer lykkedes Spar Nord Leasing at fastholde tilbagetaget leasing udstyr på et relativt lavt niveau.

Bonitet

Nedenstående figur viser bankens opdeling af kunder i Bonitetskategorier som tilsynet har fastlagt. Kategorierne 2a og 3 er gode kunder, mens kategorierne 1, 2c og 2b er kunder med forhøjet risiko eller kunder med finansielle problemer.

BONITET	Bonitetskategorier				Engagement
	1	2c	2b	2a/3	
Branche Pct.					2011
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0	4,0	4,0
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	1,9	0,8	1,1	4,5	8,3
Industri og råstofudvinding	0,2	0,1	0,5	1,3	2,1
Energiforsyning	0,0	0,0	0,0	3,7	3,7
Bygge- og anlæg	0,1	0,5	0,4	1,4	2,4
Handel	0,3	0,3	0,9	5,9	7,4
Transport, hoteller og restauranter	0,2	0,0	0,4	1,8	2,4
Information og kommunikation	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3
Finansiering og forsikring	0,2	0,1	0,2	20,0	20,5
Fast ejendom	0,7	0,8	1,3	8,4	11,2
Øvrige erhverv	0,3	0,1	0,4	4,0	4,8
Erhverv i alt	3,9	2,7	5,2	55,3	67,1
Privatkunder i alt	0,9	0,7	2,8	28,5	32,9
I alt	4,8	3,4	8,0	83,8	100,0

Funding til Spar Nord Leasing koncernen indgår i kategorien "Finansiering og forsikring".

Figur 4.18

Sikkerheder

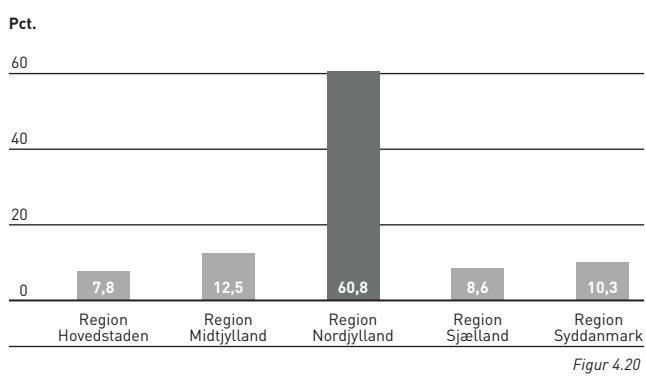
Et væsentligt element i koncernens styring af kreditrisiko, er at reducere risikoen i de enkelte engagementer ved at modtage de sikkerheder i form af pant i fysiske aktiver, værdipapirer samt garantier mv. der er mulighed for. De mest anvendte sikkerheder er pant i fast ejendom, værdipapirer samt rullende materiel. Langt den betydeligste form for sikkerhed, som koncernen modtager, er pant i ejendomme. Ejendoms pantet udgøres primært af privat beboelse.

EJENDOMSPANT MED VÆRDI

	2011		2010	
	Mia. kr.	Andel i pct.	Mia. kr.	Andel i pct.
Beboelse	8,2	65,1	6,8	61,3
Fritidshuse	0,8	6,4	0,7	6,3
Landbrug	1,1	8,7	1,0	9,0
Kontor og forretning	2,4	19,0	2,0	18,0
Øvrige	0,1	0,8	0,6	5,4
I alt	12,6	100,0	11,1	100,0

Figur 4.19

FORDELING AF EJENDOMSPANT PÅ GEOGRAFI ULTIMO 2011

Koncernen overvåger løbende værdien af de stillede sikkerheder. Hvis risikoen på en modpart forøges, vurderes sikkerhederne særlig kritisk. Værdien vurderes ud fra en tvangsrealisationspris på den stillede sikkerhed med fradrag af eventuelle omkostninger ved realiseringen.

KONCERNENS EKSPONERING FORDELT PÅ BLANCOANDELE

Blancoandel i pct.	2011	2010
<10	32,7	37,1
10-50	17,0	19,3
50-75	12,3	12,1
>75	38,0	31,5
Gennemsnitlig blancoandel	49,3	43,3

Figur 4.21

KONCERNENS KREDITEKSPONERING FORDELT PÅ BLANCOANDELE I MIO. KR. OG PCT.

Branche	2011		2010	
	Mio. kr.	Pct.	Mio. kr.	Pct.
Offentlig myndighed	1.735,4	99,5	1.035,4	99,1
Landbrug, jagt og skovbrug	1.898,9	36,3	1.881,2	34,4
Fiskeri	83,6	47,1	83,2	48,6
Industri og råstofudvinding	790,6	48,4	876,3	50,4
Energiforsyning	747,7	43,6	477,8	34,2
Bygge og anlæg	763,5	34,9	757,4	33,2
Handel	2.626,8	70,1	2.554,2	66,1
Transport, hoteller og restauranter	776,7	27,6	710,9	23,4
Information og kommunikation	148,0	81,0	41,9	50,0
Finansiering og forsikring	1.382,6	58,1	1.425,8	39,1
Fast ejendom	2.784,1	56,5	2.528,9	51,3
Øvrige erhverv	1.525,5	53,2	1.578,7	51,2
Erhverv i alt	15.263,4	51,6	13.951,7	45,4
Privatkunder i alt	6.260,6	44,5	6.014,8	39,1
I alt	21.524,0	49,3	19.966,5	43,3

Figur 4.22

KONCERNENS KREDITREDUCERENDE SIKKERHEDER

Typer af sikkerhed	2011	2010
Mio. kr.		
Ejendomme	8.373,2	8.338,2
Depot/værdipapirer	2.021,0	3.828,6
Garantier/kautioner	652,2	799,2
Køretøjer	860,6	723,2
Kontanter	653,4	739,4
Andre sikkerheder	399,2	1.093,8
Andre sikkerheder i alt	12.959,6	15.522,4
Spec. sikrede forr. (kreditforeningsgarantier)	2.552,2	3.734,8
Sikret i alt, ekskl. Spar Nord Leasing	15.511,8	19.257,2
Modtagne sikkerheder, Spar Nord Leasing	6.646,8	6.892,8
I alt	22.158,6	26.150,0

Figur 4.23

Når ejendomsværdien under ejendoms pant fordelt på ejendoms typer bliver opgjort til 12,6 mia. kr., og der i figuren ovenfor alene anføres 8,4 mia. kr. som sikkerhed i ejendomme, skyldes det at førstnævnte beløb er det, som banken har pant i og registreret som stillede sikkerheder, mens sidstnævnte beløb er den andel, som reelt anvendes til beregning af sikkerhed på et engagement. Nogle engagementer er mindre end sikkerhedsværdien, og der er også sikkerheder med værdi for kunder, som pt. ikke har engagement.

Nedskrivninger på udlån

Med udgangspunkt i bestemmelserne i IAS 39 har koncernen defineret en lang række risikohændelser, der gælder som objektiv indikation på værdiforringelse. Nogle risikohændelser registreres automatisk i koncernens systemer, mens andre registreres manuelt af kunderådgivere og kreditmedarbejdere.

Alle signifikante og bonitetsmarkerede udlån gennemgås individuelt, og øvrige udlån gennemgås gruppevist. Alle udlån, som ikke er individuelt nedskrevne placeres i grupper med ensartede kreditrisici. Hvis der ved gennemgangen findes objektive indikatorer på værdiforringelse, foretages der en nedskrivning. Nedskrivningen beregnes som forskellen mellem den regnskabsmæssige værdi af udlånet og nutidsværdien af de forventede betalinger fra udlånet. Et engagement behøver ikke være misligholdt, før der foretages nedskrivninger, og engagementet dermed overgår til skærpet bevilningspraksis.

For alle kunder med ubalance i økonomien (OIV) vurderes det om ubalancen via kendte ændringer vil kunne genoprettes. Er dette ikke tilfældet gennemføres der en nedskrivningsberegning for den enkelte kunde. Der opstilles et forventet cashflow indeholdende forsigtigt vurderede værdier og realisationsomkostninger for de aktiver, som eventuelt skal sælges.

Gruppevis nedskrivninger foretages, når objektive indikationer viser, at de forventede fremtidige tab overstiger det tab, som var forventet ved låneetableringen. Det betyder, at ud over objektive indikationer for gruppen er det primært kunder, der flytter til grupper med større kreditrisiko, som giver anledning til gruppevis nedskrivninger. De gruppevis nedskrivninger fordeler sig med 43,0 mio. kr. til private og 47,6 mio. kr. til erhverv.

Den primære kilde til gruppeinddelingen er koncernens kreditsoring, men bonitetsmarkerede kunder uden individuel nedskrivning indgår også som en gruppe.

Engagementer, hvorpå renten er nulstillet, vurderes særligt nøje, og hvis tab vurderes uundgåeligt, afskrives engagementet helt eller delvist. Der indtægtsføres ikke renter på den del af engagementerne, der er nedskrevet.

Koncernens driftspåvirkning fra nedskrivninger udgjorde i 2011 en udgift på 473,6 mio.kr. svarende til 1,1 pct. af de samlede udlån og garantier. Heraf udgjorde nedskrivninger på de fortsættende aktiviteter 404,4 mio. kr. (eksklusive Erhvervsinvest Nord). Koncernens driftspåvirkning var ved indgangen til 2011 forventet i niveauet 1,0 pct. af de samlede udlån og garantier.

De bogførte nedskrivninger fordeler sig med 65,6 mio.kr. til private kunder og 408,0 mio.kr. til erhvervs-kunder. Blandt erhvervs-kunderne er det især brancherne landbrug og ejendomme, der bidrager væsentligt.

Den samlede nedskrivningssaldo udgør ultimo 2011 2,6 pct. af koncernens samlede udlån og garantier mod 2,2 pct. ultimo 2010.

KONCERNENS TAB OG NEDSKRIVNINGER

Mio. kr.	2011	2010
Tab, inkl. dækket af hensættelser/nedskrivninger	452,7	482,4
Dækket af hensættelser/nedskrivninger	-250,4	-277,8
Tab ikke dækket af hensættelser/nedskrivninger	202,3	204,6
Tab på sektorløsninger, inkl. dækket af hens./nedskr.	0,0	224,0
Dækket af hensættelser/nedskrivninger	0,0	-130,4
Tab på sektorløsninger, ikke dækket af hens./nedskr.	0,0	93,6
Nye hensættelser/nedskrivninger ekskl. sektorløsninger	489,5	484,2
Nye hensættelser på sektorløsninger	0,0	0,0
Tilbageførsel af hensættelser/nedskrivninger	-123,2	-148,5
Indtægtsførte renter på nedskrevne lån	-63,9	-56,1
Hensættelser/nedskrivninger, netto	302,4	279,6
Indbetalinger på tidligere tab	-35,9	-30,6
Årets tab og hensættelser/nedskrivninger	468,8	547,2
Øvrige tab	4,8	3,0
Årets tab og hensættelser/nedskrivninger i alt	473,6	550,2
Indregnet i resultatopgørelsen under:		
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.	402,9	452,9
Resultat af aktiviteter under afvikling	70,7	97,3
Den samlede indregning i resultatopgørelsen	473,6	550,2
- heraf sektorløsninger	0,0	93,6
- heraf Resultat af aktiviteter under afvikling	70,7	97,3
Driftspåvirkning - Fortsættende aktiviteter	402,9	359,3
- heraf Erhvervsinvest Nord A/S	-1,5	3,0
Driftspåvirkning - Fortsættende aktiviteter ekskl. Erhvervsinvest Nord	404,4	356,3

Figur 4.24

KONCERNENS TAB OG NEDSKRIVNINGER SAMT UDLÅN MED RENTESTOP

Mio. kr.	2011	2010
Udlån og garantier, brutto, ultimo	43.682,6	46.116,5
Årets tab og nedskrivninger		
- Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender	402,9	452,9
- Nedskr. indregnet under res. af akt. under afvikling	70,7	97,3
Årets tab og nedskrivninger i alt	473,6	550,2
- i pct. af udlån og garantier	1,1	1,2
Nedskrivningssaldo	1.142,8	1.026,9
- i forhold til udlån og garantier	2,6	2,2
Udlån med rentestop, ultimo	122,3	105,4
- i pct. af udlån og garantier	0,3	0,2
Nedskrivningssaldo i pct. af udlån med rentestop	934,4	974,3

Figur 4.25

KONCERNENS TAB OG INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER 2011

Mio. kr.	Misligholdte og værdiforringede	Værdireguleringer og nedskrivninger*	Tabsførte beløb
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	886,3	302,0	52,0
Fiskeri	17,3	2,4	7,0
Industri og råstofudvinding	136,6	60,3	16,6
Energiforsyning	23,7	6,4	0,0
Bygge og anlæg	103,1	45,1	16,9
Handel	189,8	88,7	68,8
Transport, hoteller og restauranter	185,3	48,2	39,9
Information og kommunikation	8,6	5,0	0,2
Finansiering og forsikring	94,9	61,7	54,8
Fast ejendom	296,1	102,7	66,0
Øvrige erhverv	208,4	114,5	55,7
Erhverv i alt	2.150,1	837,0	377,9
Private	374,8	215,2	74,8
Total	2.524,9	1.052,2	452,7

KONCERNENS TAB OG INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER 2010

Mio. kr.	Misligholdte og værdiforringede	Værdireguleringer og nedskrivninger*	Tabsførte beløb
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	595,3	219,3	38,2
Fiskeri	13,5	6,1	0,0
Industri og råstofudvinding	101,0	48,3	79,0
Energiforsyning	5,9	1,0	0,1
Bygge og anlæg	126,6	50,1	18,3
Handel	279,3	123,6	72,7
Transport, hoteller og restauranter	226,9	71,4	58,5
Information og kommunikation	8,1	3,9	0,9
Finansiering og forsikring	84,3	55,5	31,5
Fast ejendom	233,8	87,9	52,8
Øvrige erhverv	144,5	72,3	33,4
Erhverv i alt	1.819,2	739,4	385,4
Private	319,2	196,1	97,0
Total	2.138,4	935,5	482,4

*) Koncernens samlede værdireguleringer og nedskrivninger skal suppleres med gruppevisse nedskrivninger på 91 mio.kr. (2010: 91 mio. kr.).

Figur 4.26

Koncernens krediteksponering er langt overvejende begrænset til Danmark. I 2011 har der været en positiv udvikling i det svenske selskab SN Finans Nord AB, hvilket har været medvirkende til at 6 pct. af koncernens krediteksponering er mod debitorer uden for Danmark. Efterfølgende figur viser, at 96,7 pct. af de tabsførte beløb er foretaget i Danmark.

NEDSKRIVNINGER FORDELT PÅ GEOGRAFI 2011

Mio. kr.	Misligholdte og værdiforringer	Værdireguleringer og nedskrivninger*	Tabsførte beløb
Danmark	2.318,6	972,5	437,9
Sverige	86,9	18,6	12,4
Øvrige Europa	114,0	60,2	2,3
Øvrige Verden	5,4	0,9	0,1
I alt	2.524,9	1.052,2	452,7

NEDSKRIVNINGER FORDELT PÅ GEOGRAFI 2010

Mio. kr.	Misligholdte og værdiforringer	Værdireguleringer og nedskrivninger*	Tabsførte beløb
Danmark	2.010,1	897,4	462,9
Sverige	45,4	13,7	7,6
Øvrige Europa	77,3	23,4	11,2
Øvrige Verden	5,6	1,0	0,7
I alt	2.138,4	935,5	482,4

*] Koncernens samlede værdireguleringer og nedskrivninger skal suppleres med gruppevis nedskrivninger på 91 mio. kr. (2010: 91 mio. kr.).

Figur 4.27

I denne rapport knyttes specifikke kommentarer til to brancher, landbrug og ejendomsbranchen. De to brancher er valgt, fordi de i de senere år har været en væsentlig kilde til nedskrivninger, både i Spar Nord og i pengeinstitutsektoren generelt.

Landbrug

Bankens landbrugsudlån udgør 3,4 mia. kr. svarende til 9,2 pct. af bankens samlede udlån og garantier (fortsættende aktiviteter). Sammenlignet med ultimo 2010 svarer dette til et fald på 285 mio. kr.

ANDEL AF KREDITEKSPONERENGEN MOD LANDBRUG

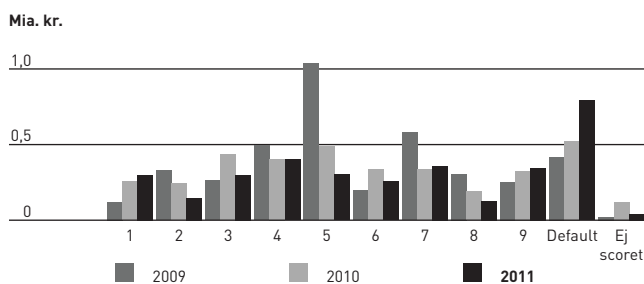
Pct.	2011	2010
Spar Nord Bank A/S	7,7	7,9
Spar Nord Leasing	4,3	4,0
Koncernen i alt	12,0	11,9

Fortsættende aktiviteter 9,2 9,5

Figur 4.28

Nedenstående figur viser bonitetsudviklingen blandt landbrugskunderne i Spar Nords Lokale Banker i perioden 2009 til 2011.

LANDBRUGSENGAGEMENTER FORDELT PÅ RISIKOGRUPPER FORTSÆTTENDE AKTIVITETER

Figur 4.29

Som det fremgår af figuren har der været et fald i landbrugsporteføljens kreditbonitet i perioden fra 2009 til 2011. Væksten i andelen af landbrugskunder, som er defaultet har således været høj, og driftspåvirkningen fra nedskrivninger er øget fra 99 mio. kr. i 2010 til 133 mio. kr. i 2011.

Samlede nedskrivninger på landbrugsengagementer udgør ultimo 2011 289 mio. kr.

Spar Nord har som princip, at når landmændene ikke efterlever fastlagte nulpunktpriser på både mælk og svinekød defineres dette som OIV. Beregningen af nulpunktpriserne tager, uanset hvilken finansiering, der reelt er valgt i engagementet, udgangspunkt i en finansieringsrente for den enkelte landmand på 5 pct. af hele den rentebærende gæld.

Kan der ikke opstilles realistiske budgetter for de enkelte landbrug, der opfylder disse krav, bliver der foretaget nedskrivningsberegninger. Banken har i en årrække anvendt de værdiansættelsesprincipper, som Finanstilsynet beskriver i sit brev til pengeinstitutterne i december 2011.

På trods af, at landbrugserhvervets vanskeligheder har været og fortsat er betydelige, og nedskrivningerne som følge heraf er steget, vurderes koncernens portefølje af landbrugsengagementer samlet set at være solid og præget af en tilfredsstillende spredning på produktionsgrenene.

LANDBRUGSENGAGEMENT FORDELT PÅ PRODUKTIONSGRENE FORTSÆTTENDE AKTIVITETER

	2011 Mio. kr.	2011 Pct.	2010 Mio. kr.	2010 Pct.
Kvægproducenter	1.177,6	35,0	1.289,6	35,3
Svineproducenter	1.052,7	31,2	1.047,8	28,7
Planteavl og øvrige produktionsgrene	1.137,5	33,8	1.315,6	36,0
I alt	3.367,8	100,0	3.653,0	100,0

Figur 4.30

Ejendomme

På grund af den negative prisudvikling på ejendomsmarkedet har ejendomsbranchen de senere år været meget risikobetonet. Spar Nord har i en årrække været tilbageholdende med engagementer inden for ejendomsbranchen, og koncernens eksponering vedrører langt overvejende kunder med langvarige relationer til banken og stor erfaring inden for branchen.

I den kreditmæssige behandling af ejendomsengagementer lægger banken bl.a. stor vægt på et tilfredsstillende cash flow, lige som banken for at reducere risici på området ikke ønsker at deltage i syndikeringer.

Koncernen har ultimo 2011 et samlet engagement inden for ejendomsbranchen på 4,9 mia. kr. Engagementet udgør 11,3 pct. af de samlede udlån og garantier. Den samlede nedskrivning på branchen er ultimo 2011 på 102,7 mio. kr. mod en samlet nedskrivningssaldo primo på 87,9 mio. kr. Det samlede tab på branchen udgør for 2011 ca. 66 mio. kr.

Banken har ingen ejendomsengagementer, der overstiger 300 mio. kr.

Kreditrisiko mod finansielle modparter

Som et led i handel med og beholdninger af værdipapirer, valuta og afledte finansielle instrumenter samt betalingsformidling mv. opstår der kreditrisiko mod finansielle modparter.

Spar Nords ledelse bevilger lines på kreditrisiko mod finansielle modparter under hensyntagen til den enkelte samhandelspartners risikoprofil, rating, størrelse og soliditet. Risici og lines på finansielle instrumenter følges konstant.

Overordnet vurderer ledelsen, at Spar Nords kreditrisiko mod finansielle modparter er på et moderat niveau. Således kan 98,1 pct. af Spar Nord Banks finansielle kreditrisiko henføres til modparter med en rating på A eller bedre.

FINANSIEL KREDITRISIKO

Mio. kr.	2011	2010	Procentvis fordeling 2011
AAA	7.219,0	9.085,7	42,5
AA	7.067,6	4.433,7	41,7
A	2.366,7	1.393,9	13,9
BBB	8,8	3,0	0,1
BB	4,3	123,5	0,0
B	29,9	0,0	0,2
CCC	0,4	0,2	0,0
CC	2,1	12,0	0,0
C	0,0	0,0	0,0
Uden rating	245,5	292,8	1,4
Ufordelt	28,6	17,4	0,2
Finansiel kreditrisiko i alt	16.972,9	15.362,2	100,0

Figur 4.31

Obligationsbeholdningen

Den største kilde til finansiell kreditrisiko er koncernens obligationsbeholdning. Spar Nords obligationsbeholdning består for 88,8 procent vedkommende af realkreditobligationer, 10,1 pct. obligationer fra finansielle udstedere og 1,1 pct. øvrige udstedere.

Efterfølgende figur viser koncernens obligationsbeholdning fordelt på udstedertype.

OBLIGATIONSBEHOLDNING FORDELT PÅ UDSTEDERTYPE *)

Mio. kr.	2011	2010	Procentvis fordeling 2011
Realkreditobligationer	12.320,2	10.833,2	88,8
Finansielle udstedere	1.400,0	1.504,0	10,1
Kreditobligationer	125,4	238,1	0,9
Statsobligationer	20,8	-133,8	0,2
Obligationer	13.866,4	12.441,5	100,0

*) Obligationsbeholdning tillagt køb og salg på spot og termin

Figur 4.32

Efterfølgende figur viser koncernens obligationsbeholdning fordelt på rating.

OBLIGATIONSBEHOLDNING FORDELT PÅ RATING *)

Mio. kr.	2011	2010	Procentvis fordeling 2011
AAA	6.268,6	8.097,2	45,2
AA	6.071,2	3.221,1	43,8
A	1.490,2	983,7	10,8
BBB	3,9	2,0	0,0
BB	4,3	123,2	0,0
B	14,9	0,0	0,1
CCC	0,4	0,0	0,0
CC	2,1	12,0	0,0
C	0,0	0,0	0,0
Uden rating	10,8	2,3	0,1
Ufordelt	0,0	0,0	0,0
Obligationer	13.866,4	12.441,5	100,0

*) Obligationsbeholdning tillagt køb og salg på spot og termin

Figur 4.33

OBLIGATIONSFORDELING 2011

Mio. kr.	Oprindelse/underliggende	Ratinggruppe	Beløb	Pct.
Realkreditobligationer	Danmark	AAA-A	11.858,8	85,5
		Uden rating	7,6	0,0
	Sverige	AAA	453,8	3,3
			12.320,2	88,8
Finansielle udstedere	Danmark	AAA-A	930,8	6,7
		Sverige	AAA-A	174,3
	Norge	AA-BB	119,1	0,9
	Tyskland	A	96,4	0,7
	Holland	AA	51,1	0,4
	UK	A	27,9	0,2
	Andre	A-CC	0,3	0,0
			1.400,0	10,1
Kreditobligationer	Scandi Notes V Senior	AA	99,4	0,7
		BB	14,3	0,1
	Øvrige Scandi Notes	CC - U. rat.	2,0	0,0
	Danmark	AAA - U. rat.	8,7	0,1
	Andre	BBB-CCC	1,0	0,0
			125,4	0,9
Statsobligationer	Danmark	AAA	-16,4	-0,1
	Europa	AAA	37,2	0,3
			20,8	0,2
Hovedtotal			13.866,4	100,0
Egne obligationer	Danmark	BBB	8,9	

Figur 4.34 a

OBLIGATIONSFORDELING 2010

Mio. kr.	Oprindelse/ underliggende	Ratinggruppe	Beløb	Pct.
Realkreditobligationer	Danmark	AAA-A	10.624,6	85,4
		Uden rating	2,4	0,0
	Sverige	AAA	206,2	1,7
			10.833,2	87,1
Finansielle udstedere	Danmark	AAA-A	931,8	7,5
		BBB	0,7	0,0
	Sverige	AAA-A	272,2	2,2
		AA-A	122,6	1,0
	Norge	AAA-AA	102,0	0,8
	UK	AAA-AA	74,7	0,6
	Holland	AAA-AA	74,7	0,6
	Luxembg.	A	0,0	0,0
		1.504,0	12,1	
Øvrige	Scandi Notes V Senior	AAA	99,3	0,8
		BB	123,2	1,0
	Scandi Notes IV Mezzanin	CC	12,0	0,1
	Scandi Notes II Senior	CC	0,0	0,0
	Øvrige danske udstedelser	BBB - U. rat.	1,6	0,0
	Finland	AA	2,4	0,0
	Øvrig udenlandsk udstedelse	Uden rating	-0,4	0,0
		238,1	1,9	
Statsobligationer	Danmark	AAA	-136,1	-1,1
	Europa	AAA	2,3	0,0
			-133,8	-1,1
Hovedtotal			12.441,5	100,0
Egne obligationer	Danmark	AAA	500,1	
	Danmark	B	0,3	

Figur 4.34 b

Mellemværender med kreditinstitutter og centralbanker

Den anden store kilde til finansiel kreditrisiko er bankens mellemværender med kreditinstitutter og centralbanker. Her er Spar Nords risiko typisk mod centralbanker med en AAA-rating eller mod danske pengeinstitutter, som koncernens Handels- og Udlandsområde har et kundeforhold til.

TILGODEHAVENDER I KREDITINSTITUTTER FORDELT PÅ PRODUKTTYPE

Mio. kr.	Procentvis fordeling		
	2011	2010	2011
Indskudsbeviser	0,0	0,0	0,0
Reverseforretninger	818,9	811,8	26,4
Unoterede CDO	40,4	56,3	1,3
Deposits og unoterede obligationer	196,9	222,0	6,3
Ansvarlige lån	10,0	10,0	0,3
Løbende konti	287,7	366,7	9,3
CSA konti mv.	895,7	570,4	28,8
Markedsværdiderivater	678,1	692,9	21,8
Uoplyst	178,7	190,6	5,8
Tilgodehavender i kreditinstitutter	3.106,4	2.920,7	100,0

Figur 4.35

TILGODEHAVENDER I KREDITINSTITUTTER FORDELT PÅ RATING

Mio. kr.	Procentvis fordeling		
	2011	2010	2011
AAA	950,4	988,5	30,6
AA	996,4	1.212,6	32,0
A	876,4	410,2	28,2
BBB	4,9	1,0	0,2
BB	0,0	0,3	0,0
B	15,0	0,2	0,5
CCC	0,0	0,0	0,0
CC	0,0	0,0	0,0
C	0,0	0,0	0,0
Uden rating	234,7	290,5	7,6
Ufordelt	28,6	17,4	0,9
Tilgodehavender i kreditinstitutter	3.106,4	2.920,7	100,0

Figur 4.36

90,8 pct. af Spar Nords mellemværende med kreditinstitutter vedrører pengeinstitutter med rating på A eller højere. Af et samlet mellemværende med kreditinstitutter på 3,1 mia. kr. kan 30,6 pct. henføres til institutter med AAA-rating, 32,0 pct. til institutter med AA-rating og 28,2 pct. til institutter med A-rating. Mellemværende med kreditinstitutter uden rating kan primært henføres til tilknyttede danske pengeinstitutter, som gennemfører deres clearing gennem Spar Nord Bank.

Modpartsrisiko

Modpartsrisiko er risikoen for tab som følge af, at en finansiel modpart misligholder sine forpligtelser i henhold til en indgået finansiel kontrakt. Herudover kan der opstå afviklingsrisici i forbindelse med indgåelse og afvikling af finansielle kontrakter, idet udveksling af hovedstole i forskellige valutaer ikke nødvendigvis sker på samme tid, eller at værdipapirer ikke modtages samtidig med betaling herfor.

Modpartsrisikoen er solvensmæssigt opgjort efter markedsværdimetoden. Modpartsrisikoen, solvensmæssigt, opgjort brutto udgør 2.587 mio. kr. pr. 31.12.2011. Den regnskabsmæssige positive markedsværdi udgør 1.838 mio. kr. Forskellen mellem den regnskabsmæssige og solvensmæssige værdi kan henføres til tillægget af potentiel fremtidig krediteksponering, som indgår i den solvensmæssige opgørelse.

Udnyttelse på lines til finansielle kontrakter opgøres brutto og beregnes som vægtede hovedstole af samtlige indgåede forretninger, hvortil lægges summen af alle positive markedsværdier, hvorimod negative markedsværdier ikke modregnes. Størrelsen af hovedstolsvægten for de enkelte finansielle forretninger beregnes ud fra volatiliteten på henholdsvis rente og valuta, ligesom der tages hensyn til, hvor lang løbetiden er på den finansielle forretning.

Koncernens forretningsgange angiver maksimal løbetid for de enkelte finansielle forretninger, og der sker daglig opfølgning på overholdelse heraf, ligesom der sker daglig opfølgning på overholdelse af de bevilgede lines.

I forbindelse med bevilling og indkodning af lines, foretages der kontrol af, om indkodede lines er i henhold til bevilling og herudover har Spar Nord Bank en controller-funktion, som foretager stikprøvekontrol af, om bevillinger, procedurer og forretningsgange overholdes.

For at reducere modpartsrisikoen indgår Spar Nord Bank ramme-, netting- og sikkerhedsaftaler.

Inden lines til finansielle modparter bevilges, foretages en grundig kreditvurdering af de finansielle modparter, baseret på det enkelte kreditinstituts regnskaber. For udenlandske og større danske kreditinstitutter tages derudover i betragtning, hvordan kreditinstitutterne er rated af internationale ratingbureauer som Moody's, Standard & Poors eller Fitch.

Koncernen er samarbejdspartner for en række mindre danske kreditinstitutter, idet banken bl.a. leverer ydelser inden for clearing, fonds- og valutaforretninger. Til vurdering af disse kreditinstitutter har Spar Nord udviklet en ratingmodel, som ud fra givne nøgletal beregner en score/rating af det enkelte kreditinstitut. Denne model danner, sammen med de enkelte kreditinstitutters regnskaber, grundlag for indstilling og bevilling af lines.

For de mindre danske kreditinstitutter vil disse aftaler være den af Finansrådet udarbejdede rammeaftale om valuta- og værdipapirforretninger og, når det vurderes at være nødvendigt, tillige en sikkerhedsaftale, i hvilken det aftales, at såfremt nettomarkedsværdien på indgåede finansielle kontrakter overstiger et for hvert kreditinstitut individuelt fastsat maksimum, så skal der stilles sikkerhed, der oftest vil være i form af kontant deponering.

For udenlandske og større danske kreditinstitutter vil netting- og rammeaftaler være de internationale ISDA Master Agreements, ofte med tilknyttede Credit Support Annexes (CSA), i hvilke det aftales, at såfremt nettomarkedsværdien på indgåede finansielle kontrakter overstiger et for hver aftale individuelt fastsat maksimum, så skal der udveksles sikkerhed, der som oftest vil være i form af kontant deponering i EUR.

Herudover indgås der, når det er aktuelt Global Master Repurchase Agreements (GMRA) og Global Master Securities Lending Agreements (GMSLA) til sikring af henholdsvis indgåede repo/reverse forretninger og aktielånsforretninger.

For både de danske og de udenlandske sikkerhedsaftaler sker der daglig opfølgning og evt. udveksling af sikkerheder i takt med udviklingen i indgåede forretningers markedsværdier. Herudover afvikler koncernen så vidt det er muligt indgåede forretninger via CLS, VP eller Euroclear, hvorved afviklingsrisici minimeres mest muligt.

I tabellen nedenfor vises udviklingen i antal bevilgede lines fra 2010 til 2011:

UDVIKLINGEN I ANTAL BEVILGEDE LINES FOR FINANSIELLE MODPARTER

	Ultimo 2011	Ultimo 2010
Antal bevilgede lines i alt	129	147
Heraf til lokale, danske pengeinstitutter	53	57

Figur 4.37

Ligesom der foretages daglig kontrol af, om bevilgede lines overholdes, sker der en løbende kontrol af, om bevilgede lines udnyttes og såfremt dette ikke er tilfældet, bliver lines enten slettet eller maksimum nedsat til det aktuelle behov.

Koncernens samlede solvensmæssige krediteksponering

Den samlede krediteksponering er summen af:

- Udlån og tilgodehavender
- Garantier
- Uudnyttet kreditmaksimum
- Kredittilsagn
- Kapitalandele i tilknyttede virksomheder
- Anlægsaktiver
- Immaterielle aktiver
- Øvrige materielle aktiver
- Modpartsrisiko

En samlet opgørelse af koncernens solvensmæssige kreditrisiko viser en eksponering på 72,4 mia. kr. Opgørelsen svarer til koncernens kreditrisiko, som behandles efter standardmetoden.

Generelt er eksponeringerne gennem 2011 reduceret med 2,0 mia. kr. svarende til et fald på 2,6 pct. Målt på gennemsnitstal er der sket en reduktion på 1,8 mia. kr. svarende til 2,3 pct.

SAMLET KREDITEKSPONERING

Mio. kr.	31.12.11	31.12.10	Gns. 2011*	Gns. 2010*
Centralregeringer/centralbanker	161,1	217,0	524,2	477,7
Regionale/lokale myndigheder	4.608,0	5.707,9	5.350,4	5.497,2
Offentlige enheder	164,9	86,6	156,1	100,0
Kreditinstitutter	10.610,7	6.737,5	10.369,5	7.802,5
Erhvervsvirksomheder mv.	20.028,1	22.903,3	21.454,2	22.077,3
Detailkunder	31.115,4	32.703,3	31.254,9	33.397,8
Eksp. sikret med pant i fast ejd.	3.302,1	3.626,1	3.362,9	4.135,8
Eksp. med restancer/overtræk	496,1	1.048,1	720,9	1.271,6
Kortfristede inst. og erhv.eksp. mv.	0,0	0,0	0,0	433,5
Kollektive investeringsordninger	21,4	0,0	5,4	1,2
Andre eksponeringer	1.892,2	1.902,2	2.091,9	2.019,1
Hovedtotal	72.400,0	74.932,0	75.290,4	77.213,7

* Gennemsnitlig eksponering er et simpelt gennemsnit baseret på kvartalsvise observationer

Figur 4.38

SAMLET KREDITEKSPONERING FORDELT PÅ BRANCHER

2011

Eksponeringskategori

Branche - mio. kr.	Centralreg. eller centralbanker	Regionale eller lokale myndigheder	Offentlige enheder	Institutter	Erhvervs- virks. mv.	Detail- kunder	Eksp. sikret med pant i fast ejendom	Eksp. med restancer eller overtræk	Kortfristede erhvervs- eksp. mv.	Kollektive investerings- ordninger	Eksp. i andre poster, heru. aktiver uden modpartsrsk.	Hoved- total
Offentlig myndighed	0,0	4.548,1	0,0	0,0	1,3	9,7	0,0	0,8	0,0	0,0	15,9	4.575,8
Landbrug, jagt og skovbrug	0,0	0,0	0,0	0,0	2.505,0	3.047,6	280,5	101,8	0,0	0,0	0,0	5.934,9
Fiskeri	0,0	0,0	0,0	0,0	118,0	73,9	3,7	0,0	0,0	0,0	0,0	195,6
Industri og råstofudvinding	0,0	0,0	0,0	0,0	1.095,2	981,9	35,4	37,4	0,0	0,0	0,0	2.149,9
Energiforsyning	0,0	7,0	165,0	0,0	1.579,6	204,3	4,1	8,5	0,0	0,0	0,0	1.968,5
Bygge og anlæg	0,0	0,0	0,0	0,0	644,4	1.726,4	171,6	61,2	0,0	0,0	0,0	2.603,6
Handel	0,0	0,0	0,0	0,0	2.907,9	1.938,1	85,1	48,7	0,0	0,0	0,0	4.979,8
Transport, hoteller og restauranter	0,0	50,0	0,0	0,0	1.132,0	1.840,5	27,1	70,2	0,0	0,0	494,1	3.613,9
Information og kommunikation	0,0	0,0	0,0	0,0	274,9	142,8	2,1	0,6	0,0	0,0	0,0	420,4
Finansiering og forsikring	161,1	0,0	0,0	10.603,1	2.257,2	616,4	54,9	7,2	0,0	21,4	1.241,1	14.962,4
Fast ejendom	0,0	0,0	0,0	0,0	4.546,4	1.493,7	394,7	24,8	0,0	0,0	32,3	6.491,9
Øvrige erhverv	0,0	1,1	0,0	1,2	1.510,0	2.343,4	135,9	62,5	0,0	0,0	108,7	4.162,8
Erhverv i alt	161,1	4.606,2	165,0	10.604,3	18.571,9	14.418,7	1.195,1	423,7	0,0	21,4	1.892,1	52.059,5
Private	0,0	1,8	0,0	6,4	1.456,3	16.696,6	2.107,0	72,4	0,0	0,0	0,0	20.340,5
Hovedtotal	161,1	4.608,0	165,0	10.610,7	20.028,2	31.115,3	3.302,1	496,1	0,0	21,4	1.892,1	72.400,0

SAMLET KREDITEKSPONERING FORDELT PÅ BRANCHER

2010

Eksponeringskategori

Branche - mio. kr.	Centralreg. eller centralbanker	Regionale eller lokale myndigheder	Offentlige enheder	Institutter	Erhvervs- virks. mv.	Detail- kunder	Eksp. sikret med pant i fast ejendom	Eksp. med restancer eller overtræk	Kortfristede erhvervs- eksp. mv.	Kollektive investerings- ordninger	Eksp. i andre poster, heru. aktiver uden modpartsrsk.	Hoved- total
Offentlig myndighed	0,00	5.644,80	0,00	0,00	0,00	4,90	0,00	0,00	0,00	0,00	8,90	5.658,6
Landbrug, jagt og skovbrug	0,0	0,0	0,0	0,0	2.696,9	2.975,1	403,1	127,8	0,0	0,0	0,0	6.202,9
Fiskeri	0,0	0,0	0,0	0,0	125,1	84,0	4,7	2,1	0,0	0,0	0,0	215,9
Industri og råstofudvinding	0,0	0,0	0,0	0,0	1.327,2	1.086,0	35,1	12,1	0,0	0,0	0,0	2.460,4
Energiforsyning	0,0	10,0	82,5	0,0	1.406,8	196,0	5,9	12,3	0,0	0,0	0,0	1.713,5
Bygge og anlæg	0,0	0,0	0,0	0,0	700,3	1.686,8	202,2	76,1	0,0	0,0	0,0	2.665,4
Handel	0,0	0,0	0,0	0,0	3.375,9	1.966,1	133,1	56,2	0,0	0,0	0,0	5.531,3
Transport, hoteller og restauranter	0,0	50,3	0,0	0,0	1.260,1	1.880,1	45,7	105,8	0,0	0,0	526,9	3.868,9
Information og kommunikation	0,0	0,0	0,0	0,0	275,9	189,9	12,8	0,9	0,0	0,0	0,0	479,5
Finansiering og forsikring	0,0	0,0	4,1	6.715,6	4.136,4	1.011,1	100,8	75,1	0,0	0,0	1.251,0	13.294,1
Fast ejendom	0,0	0,0	0,0	0,0	4.681,6	1.616,8	284,2	291,1	0,0	0,0	0,0	6.873,7
Øvrige erhverv	217,0	2,1	0,0	5,0	1.733,1	3.037,3	161,2	144,3	0,0	0,0	115,4	5.415,4
Erhverv i alt	217,0	5.707,2	86,6	6.720,6	21.719,3	15.734,1	1.388,8	903,8	0,0	0,0	1.902,2	54.379,6
Private	0,0	0,7	0,0	16,9	1.184,0	16.969,2	2.237,3	144,3	0,0	0,0	0,0	20.552,4
Hovedtotal	217,0	5.708,0	87,0	6.738,0	22.903,0	32.703,0	3.626,0	1.048,0	0,0	0,0	1.902,0	74.932,0

Figur 4.39

Koncernens krediteksponering er langt overvejende begrænset til Danmark. I 2011 var over 94 pct. af koncernens krediteksponering således mod debitorer fra Danmark, hvorfor en geografisk fordeling er vist i efterfølgende figur.

LANDEFORDELING PÅ EKSPONERINGSKATEGORIER

Mio. kr.	2011				2010					
	Danmark	Sverige	Europa i øvrigt	Verden i øvrigt	Hoved- total	Danmark	Sverige	Europa i øvrigt	Verden i øvrigt	Hoved- total
Centralregeringer/centralbanker	161,1	0,0	0,0	0,0	161,1	0,0	0,0	0,0	0,0	217,0
Regionale/lokale myndigheder	4.608,0	0,0	0,0	0,0	4.608,0	5.707,8	0,0	0,1	0,0	5.707,9
Offentlige enheder	165,0	0,0	0,0	0,0	165,0	86,6	0,0	0,0	0,0	86,6
Institutter	9.211,5	1.297,0	41,0	61,2	10.610,7	5.208,9	96,0	1.283,0	149,6	6.737,5
Erhvervsvirksomheder mv.	19.504,8	364,8	154,5	4,1	20.028,2	22.392,2	145,3	352,8	13,0	22.903,3
Detailkunder	28.884,3	125,2	2.040,8	65,0	31.115,3	30.874,3	1.632,1	145,6	51,3	32.703,3
Eksponeringer sikret med pant i fast ejendom	3.265,8	22,3	1,5	12,5	3.302,1	3.576,4	7,4	31,2	11,1	3.626,1
Eksponeringer med restancer eller overtræk	388,6	11,6	95,9	0,0	496,1	919,5	98,0	30,5	0,1	1.048,1
Kortfristede institut- og erhvervseksponeringer mv.	21,4	0,0	0,0	0,0	21,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kollektive investeringsordninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre aktiver	1.892,1	0,0	0,0	0,0	1.892,1	1.902,2	0,0	0,0	0,0	1.902,2
Hovedtotal	68.102,6	1.820,9	2.333,7	142,8	72.400,0	70.884,9	1.978,8	1.843,2	225,1	74.932,0

Figur 4.40

Efterfølgende figur viser løbetidsfordelingen af koncernens kredit-eksponeringer.

LØBETIDSFORDDELING PÅ EKSPONERINGSKATEGORIER

Mio. kr.	2011					Hoved- total	2010					Hoved- total
	Anfor- dring	0 - 3 mdr.	3 mdr. - 1 år	1 år - 5 år	Over 5 år		Anfor- dring	0 - 3 mdr.	3 mdr. - 1 år	1 år - 5 år	Over 5 år	
Centralregeringer/centralbanker	161,1	0,0	0,0	0,0	0,0	161,1	176,0	41,0	0,0	0,0	0,0	217,0
Regionale/lokale myndigheder	0,0	400,3	3.256,7	898	53	4.608,0	0,8	404,7	1.760,7	3.514,4	27,3	5.707,9
Offentlige enheder	88,9	27,1	49	0,0	0,0	165,0	0,0	0,1	37,0	49,5	0,0	86,6
Institutter	1262	6.479,2	266,5	1.298,6	1.304,4	10.610,7	502,6	2.463,9	337,0	1.217,0	2.217,0	6737,5
Erhvervsvirksomheder mv.	1155	4.932,2	8.068,1	2.682,8	3.190,1	20.028,2	3.247,4	6.878,9	6.196,1	3.520,8	3.060,1	22.903,3
Detailkunder	915,2	6.269,8	5.865,4	9.371,1	8.693,8	31.115,3	2.289,5	6.018,4	6.570,3	9.329,0	8.496,1	32.703,3
Eksponeringer sikret med pant i fast ejendom	185,2	355,1	815,4	667,2	1.279,2	3.302,1	492,1	571,2	545,2	641,9	1.375,7	3.626,1
Eksponeringer med restancer/overtræk	28,3	76,7	41,2	281,8	68,1	496,1	138,0	356,1	94,6	374,4	85,0	1.048,1
Kortfristede institut- og erhvervseksponeringer mv.	0,0	2,8	18,6	0,0	0,0	21,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kollektive investeringsordninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre aktiver	461,1	5,3	110,5	809,7	505,5	1.892,1	402,3	7,7	87,0	925,0	480,2	1.902,2
Hovedtotal	4.256,8	18.548,5	18.491,4	16.009,2	15.094,1	72.400,0	7.248,7	16.742,0	15.627,9	19.572,0	15.741,4	74.932,0

Figur 4.41

Til koncernens solvensopgørelse medregnes sikkerheder, der kan anvendes som kreditreducerende under standardmetoden. De anførte værdier er efter reduktion af volatilitetsjusteringer.

KREDITREDUCERENDE SIKKERHEDER

Mio. kr.	2011		2010	
	Eksp. dækket af garanti	Øvrige finans. sikkerh.	Eksp. dækket af garanti	Øvrige finans. sikkerh.
Centralregeringer/centralbanker	0,0	0,0	0,0	40,3
Regionale/lokale myndigheder	0,0	0,0	0,0	0,0
Offentlige enheder	0,0	0,0	0,0	0,0
Kreditinstitutter	0,0	5.781,1	0,0	1.545,2
Erhvervsvirksomheder mv.	477,0	1.173,9	391,1	3.047,8
Detailkunder	427,2	820,2	479,0	892,8
Eksp. sikret med pant i fast ejendom	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksp. med restancer/overtræk	2,7	13,9	3,5	28,9
Kortfristede inst. og erhv.eksp. mv.	0,0	0,0	0,0	0,0
Kollektive investeringsordninger	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksp. i andre poster mv.	0,0	0,0	0,0	0,0
	906,9	7.789,2	973,6	5.555,0

Figur 4.42

MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er overordnet defineret som risikoen for, at markedsværdien af koncernens aktiver og passiver ændrer sig som følge af ændringer i markedsf forholdene. Markedsrisici kan opdeles i:

- Renterisiko
- Aktierisiko
- Valutarisiko
- Råvarerisiko
- Optionsrisiko
- Egne ejendomme

Spar Nord handler og tager positioner i produkter, der indebærer en række markedsbaserede risici. De fleste af bankens aktiviteter vedrørende omsætning og positionstagnation omfatter relativt enkle produkter. Rentebaserede produkter er de mest handlede produkter. Banken handler også og tager positioner i børsnoterede aktier og valutainstrumenter, mens omsætningen af råvarer er meget begrænset.

Markedsrisikopolitik og forankring

Som omtalt i afsnittet risikostyring i denne rapport er det Spar Nords bestyrelse, som fastlægger de overordnede politikker, rammer og principper for risikostyring. En del af politikkerne vedrører identificering og beregning af forskellige former for markedsrisiko. Rammerne understøtter den overordnede risikoappetit og angiver specifikke grænser for, hvor stor en risiko banken ønsker at påtage sig. Principperne fastslår, hvilke metoder de forskellige risikomål opgøres efter. Bestyrelsen modtager løbende rapportering om udviklingen i risici og udnyttelsen af tildelte risikorammer.

Til styring af markedsrisici er der etableret et instrukshierarki med tre niveauer. På første niveau definerer bestyrelsen rammerne for Spar Nord koncernen til bankens direktion. På næste niveau videredelegerer direktionen til koncernens øvrige enheder, hvoraf Handels- og Udlandsområdet er markant største enhed. På tredje og sidste niveau tildeles direktørerne i Handels- og Udlandsområdet de rammer, som de kan disponere indenfor.

Overvågning og rapportering

Middle Office funktionen i Økonomiafdelingen har ansvaret for at opgøre, overvåge, kontrollere og rapportere markedsrisici. Beregningen af markedsrisici anvendes til følgende formål:

- Regelmæssig rapportering til direktion og bestyrelse
- Rapportering af regulatorisk kapital til brug for Finanstilsynet
- Daglig opfølgning på de enkelte forretningsenheder

Markedsrisiciene styres og overvåges gennem et integreret risikostyringssystem, hvor der dagligt følges op på alle markedsrisikotyperne på alle instruksbelagte enheder, og hvor eventuelle instruksoverskridelser rapporteres videre op i hierarkiet.

For at sikre uafhængighed, har Middle Office funktionen ikke positionstagningsbeføjelser. Alle handler afvikles således af Spar Nords Back Office-afdeling i henhold til Finanstilsynets retningslinjer for funktionsadskillelse.

Udvikling i markedsrisikoen

Målt i risikovægtede aktiver er koncernens markedsrisiko vokset med 11,9 pct. i løbet af 2011.

Obligationsbeholdningen er i 2011 reduceret med 391 mio. kr., mens aktier i handelsbeholdningen er reduceret med 109 mio. kr. Koncernens beholdning af aktier uden for handelsbeholdningen (primært af aktier i associerede selskaber og aktier i strategiske handelspartnere i den finansielle sektor) er i løbet af 2011 reduceret med 47 mio. kr. til en samlet eksponering på 1.583 mio. kr.

Renterisikoen er ændret fra 3,8 mio. kr. ultimo 2010 til -28,6 mio. kr. ultimo 2011, hvilket primært skyldes en øget negativ renterisiko i EUR. Med få undtagelser har Spar Nord i hele 2011 haft en negativ renterisiko. Det skal bemærkes, at renterisikoen uden for handelsbeholdningen er på -53,4, hvilket primært skyldes fastrenteindlån.

Derforuden er valutarisikoen forøget som følge af flere valutapositioner i primært EUR og SEK.

Markedsrisikotyper

I de følgende afsnit gives en nærmere introduktion til Spar Nords arbejde med og eksponering mod de forskellige typer af markedsrisiko.

Renterisiko

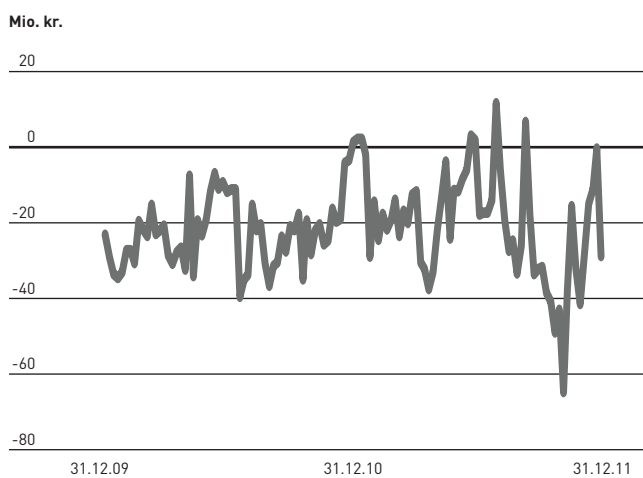
Renterisiko er risikoen for tab som følge af skiftende renter. De fleste af Spar Nords renterisici stammer fra aktiviteter, der involverer almindelige bankforretninger som ind- og udlån, handel og positionstagnation i renterelaterede produkter. De fleste af disse aktiviteter omfatter simple renteprodukter såsom renteswaps, obligationer, futures og standard renteoptioner.

Koncernens renterisiko opgøres på baggrund af varighedsmål samt på baggrund af det aftalte cashflow. Til brug for styring af koncernens beholdning af konvertible danske realkreditobligationer anvendes modelberegnete risikonøgletal, der tager højde for det indbyggede optionselement. For renteoptioner er ovennævnte nøgletal suppleret med de væsentligste risikofaktorer, som udtrykker følsomheden af optionspræmien på de underliggende parametre.

Renterisikoen vurderes dagligt og dispositioner træffes ud fra forventningerne til den makroøkonomiske og konjunkturmæssige situation. Renterisikoen i valuta omregnes til danske kroner og ved opgørelsen af nettorenterisikoen modregnes den negative renterisiko i den positive renterisiko.

Nedenstående figur viser den samlede nettorenterisiko i Spar Nord ved en stigning i renten på 1 procentpoint. Det vil sige, at der sker en parallelforskydning af samtlige rentekurver.

UDVIKLINGEN I KONCERNENS NETTORENTERISIKO

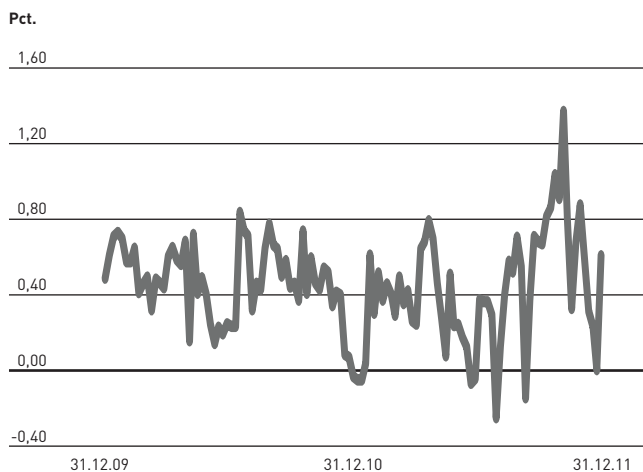

Figur 5.1

Overordnet har nettorenterisikoen i størstedelen af 2011 været negativ, hvilket betyder, at Spar Nord har været eksponeret mod en rentestigning i markedet. Den negative renterisiko skyldes primært, at bankens fastrenteindlån forårsager en negativ renterisiko.

Nedenstående figur viser koncernens renterisiko i pct. af egenkapitalen.

RENTERISIKO I PCT. AF EGENKAPITALEN

Figur 5.2

Som det fremgår af figur 5.2 vil en negativ renterisiko ved en parallelforskydning af rentekurverne opad med 1 pct.-point påvirke egenkapitalen i positiv retning. Renterisikoen ville i 2011 maksimalt have påvirket egenkapitalen i positiv retning med knap 1,5 pct. og i negativ retning med -0,3 pct. ved en rentestigning på 1 pct.-point.

Spar Nord beregner desuden renterisikoen i forhold til varighed og valuta. Dette viser Spar Nords risiko for ændringer i et afgrænset tidsinterval på rentekurven. Nedenstående tabel viser renterisikoen fordelt på de enkelte tidsintervaller ved en stigning i renten på 1 procentpoint.

RENTERISIKO FORDELT PÅ LØBETID OG VALUTA

2011 Valuta mio. kr.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	Total
DKK	1,7	3,4	-23,7	17,1	16,2	14,7
EUR	1,9	-5,0	-19,4	-22,0	-0,9	-45,4
USD	0,3	0,0	0,1	-0,2	0,0	0,2
GBP	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
NOK	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CHF	-0,6	-0,2	-0,3	-0,3	0,1	-1,3
JPY	-0,1	-0,2	0,0	0,0	0,0	-0,3
SEK	2,7	0,2	0,3	0,0	0,0	3,2
Øvrige	-0,1	0,3	0,1	0,0	0,0	0,3
Total	5,8	-1,5	-42,9	-5,4	15,4	-28,6

2010 Valuta mio. kr.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	Total
DKK	10,7	4,2	-43,9	35,5	17,7	24,2
EUR	4,1	-5,0	8,2	-27,4	-1,8	-21,9
USD	-1,3	-1,5	0,0	0,4	0,0	-2,4
GBP	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
NOK	0,0	-0,1	-0,1	0,1	0,0	-0,1
CHF	0,1	3,5	-0,4	-0,4	0,4	3,2
JPY	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
SEK	-0,5	0,0	0,1	0,4	0,0	0,0
Øvrige	0,1	0,1	0,2	0,1	0,0	0,5
Total	13,5	1,2	-35,9	8,7	16,3	3,8

Figur 5.3

Som det fremgår af tabellen, er koncernen primært eksponeret for renterisiko i DKK og EUR.

Renterisiko uden for handelsbeholdningen

Renterisiko på positioner uden for handelsbeholdningen i Spar Nord stammer primært fra:

Fastforrentede ind- og udlån fra almindelige bankforretninger, renterisiko relateret til bankens funding og renterisiko på særlige afdækkede positioner (Fair value hedge accounting).

RENTERISIKO UDEN FOR HANDELSBEHOLDNINGEN

Valuta mio. kr.	Ultimo 2011	Ultimo 2010
DKK	-53,4	-22,7
Nettorenterisiko	-53,4	-22,7

Figur 5.4

Tabellen viser nettorenterisikoen uden for handelsbeholdningen ved en stigning i renten på 1 procentpoint. Renterisikoen har siden ultimo 2010 ændret sig fra -22,7 mio. kr. til -53,4 mio. kr. Den primære årsag til ændringen er en forøgelse i fastrenteindlån.

Valutarisiko

Valutakursrisiko er risikoen for tab på positioner i valuta som følge af ændringer i valutakurserne. Valutoptioner indgår i opgørelsen med den deltajusterede position.

Koncernen opgør valutarisiko på to måder. Den første opgørelse tager udgangspunkt i, at alle valutakurser udvikler sig i en ugunstig retning med 2 pct. Den anden opgørelse tager udgangspunkt i Finanstilsynets kapitaldækningsbekendtgørelses valutaindikator 1, der opgøres på baggrund af summerne for henholdsvis alle de valutaer, hvori banken har nettogæld (kort position), og alle de valutaer, hvori banken har nettotilgodehavende (lang position). Valutaindikator 1 beregnes ved at tage den numeriske største værdi af de to summer og sætte den i forhold til bankens kernekapital efter fradrag.

Nedenstående tabel viser valutaindikator 1, valutaindikator 1 i forhold til kernekapitalen samt valutarisikoen fordelt på de enkelte valutaer.

VALUTARISIKO

	Ultimo 2011	Ultimo 2010
Valutakursindikator 1 - mio. kr.	390,4	163,2
Valutakursindikator 1 i pct. af kernekapitalen (inkl. hybrid kapital) efter fradrag	6,9	2,9
<i>Valutarisiko fordelt på valutaer - mio.kr.</i>		
EUR	-1,1	-0,4
SEK	-2,4	0,0
USD	-0,2	-1,4
CHF	-1,0	-1,1
JPY	0,0	-0,4
Øvrige valutaer	-0,6	-0,4
Valutarisiko i alt	-5,3	-3,7

Figur 5.5

Som det fremgår af figur 5.5 er valutarisikoen 1,6 mio. kr. større end ved ultimo 2010 og ender ultimo 2011 på -5,3 mio. kr. Valutarisikoen i EUR og SEK er forøget, mens risikoen er reduceret i USD.

Aktierisiko

Aktierisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i aktiekurserne. Aktiepositionerne er beregnet som værende nettoværdien af lange og korte aktiepositioner samt aktierelaterede instrumenter. Aktiepositionerne er opgjort afhængig af om de er i eller uden for handelsbeholdningen.

Aktier i handelsbeholdningen

Aktier i handelsbeholdningen er aktier som erhverves med handelshensigt. Dette inkluderer aktier erhvervet gennem de 100 pct. ejede datterselskab Erhvervsinvest Nord A/S.

AKTIER I HANDELSBEHOLDNINGEN

Mio. kr.	Ultimo 2011	Ultimo 2010
Børsnoterede aktier i handelsbeholdningen	82,0	169,8
Unoterede aktier i handelsbeholdningen	40,6	61,9
Aktier i handelsbeholdningen i alt	122,6	231,7

Figur 5.6

Aktier uden for handelsbeholdningen

Aktier uden for handelsbeholdningen er kendetegnet ved, at de ikke er erhvervet med handelshensigt. Desuden skelner Spar Nord mellem aktier i associerede selskaber og aktier i strategiske samarbejdspartnere.

Aktier i associerede selskaber indbefatter bl.a. Nørresundby Bank A/S, hvor Spar Nord har en ejerandel på 50,2 pct.

Aktier i strategiske samarbejdspartnere i den finansielle sektor er aktier i selskaber, som har til formål at understøtte pengeinstitutternes forretning inden for realkredit, betalingsformidling, investeringsforeninger mv. Spar Nord har ingen planer om frasalg af aktier i denne portefølje, idet en deltagelse i de pågældende selskaber anses for at være en forudsætning for bankens drift.

I flere af sektorselskaberne omfordes aktierne således, at pengeinstitutternes ejerandel afspejler det enkelte pengeinstituts forretningsomfang med sektorselskabet. Omfordelingen sker typisk med udgangspunkt i sektorselskabets indre værdi. Spar Nord regulerer på den baggrund den indregnede værdi af disse aktier, når der foreligger ny information, som understøtter en ændret værdiansættelse. I andre sektorselskaber omfordes aktierne ikke, men måles med udgangspunkt i en anerkendt værdiansættelsesmetode. Reguleringerne i værdierne af aktierne i disse selskaber indregnes ligeledes i resultatopgørelsen.

AKTIERISIKO UDEN FOR HANDELSBEHOLDNINGEN

Mio. kr.	Ultimo 2011	Ultimo 2010
Aktier i kredit- og finansieringsinstitutter	458,4	439,5
Aktier i adm.selskaber til investeringsforeninger	53,3	48,0
Aktier i pensionsinstitutter	16,1	18,5
Aktier i dataleverandør	174,8	171,9
Aktier i betalingsformidlingsvirksomhed	161,4	161,4
Andre aktier	53,8	50,7
Aktier i strategiske samarbejdspartnere i alt	917,8	890,0
Realiserede gevinster	0,6	0,0
Urealiserede gevinster	14,4	43,6
Associerede selskaber i alt	765,1	745,8
Aktier uden for handelsbeholdningen i alt	1.682,9	1.635,8

Figur 5.7

Råvarerisiko

Spar Nord påtager sig kun i meget begrænset omfang råvarerisiko på egne bøger. Når det sker, er det primært i forbindelse med afdækningsforretninger for bankens kunder. Råvareeksponeringen opgøres som en bruttoeksponering, hvor der kun er modregning for kontrakter med samme underliggende råvare, samme forfaldsdato mv.

Optionsrisiko

Spar Nord anvender derivater til afdækning og styring af koncernens risici. Heriblandt er optioner samt produkter, der indeholder en indbygget option. Bankens optionsrisici stammer primært fra rente- og valutaoptioner samt positioner i realkreditobligationer.

Optionsrisici opgøres ved udregning af positionernes delta-, gamma-, vega- og thetarisiko.

Følsomhedsanalyse

Nedenstående figur viser, hvorledes koncernens resultatopgørelse vil være, hvis renten stiger, hvis aktiekurserne falder, og hvis alle valutakurserne flytter sig i ugunstig retning.

FØLSOMHEDSANALYSE *)

	Egenkapitalforrentning		Driftseffekt	
	Ultimo 2011 Pct.	Ultimo 2010 Pct.	Ultimo 2011 Mio. kr.	Ultimo 2010 Mio. kr.
Rentestigning på 1 pct.-point	0,5	-0,1	21,5	-2,8
Rentefald på 1 pct.-point	-0,5	0,1	-21,5	2,8
Aktiekursfald på 10 pct.	-0,2	-0,4	-9,2	-17,4
Valutakursændring på 2 pct. i ugunstig retning	-0,1	-0,1	-4,0	-2,8

*) Følsomhedsoplysningerne viser effekten af isolerede ændringer i renterne, aktiekurserne samt valutakurserne. Den driftsmæssige effekt og effekten på egenkapitalen er beregnet efter skat.

Figur 5.8

Det fremgår af tabellen, at egenkapitalen vil stige med 0,5 pct. hvis renten stiger med 1 procentpoint. Desuden kan det ses, at et fald i aktiekurserne på 10 pct. vil resultere i et tab på 0,2 pct. i egenkapitalen. Sidst kan det ses at egenkapitalen vil blive reduceret med 0,1 pct. hvis valutakurserne flytter sig i ugunstig retning med 2 pct. Det er en forudsætning, at porteføljerne forbliver uændret.

Spar Nords egne ejendomme

Ejendomme indregnes ved erhvervelsen til kostpris og måles efterfølgende til dagsværdi. Dagsværdi opgøres ud fra aktuelle markedsdagsdata på baggrund af en afkastmodel, hvori indgår ejendommens lejeindtægt, driftsomkostninger herunder administration og vedligeholdelse.

Driftsomkostninger og vedligeholdelse beregnes med udgangspunkt i den enkelte ejendoms stand, byggeår, materialevalg mv. Ud fra det beregnede driftsafkast og individuelt fastsat afkastprocent beregnes ejendommens dagsværdi. Afkastprocenten fastsættes med baggrund i den enkelte ejendoms beliggenhed, anvendelsesmuligheder, vedligeholdelsesstand mv.

Dagsværdien af den enkelte ejendom revurderes minimum en gang årligt med udgangspunkt i det aktuelle udlejningsmarked og renteniveau. Der indhentes ekstern vurdering fra ejendomsmægler til understøttelse af beregninger af dagsværdien, herunder de anvendte lejepriser og forrentningsprocenter. I 2011 er der på domicilejendomme foretaget værdiændringer på i alt -2,6 mio. kr., som indregnes i anden totalindkomst direkte i egenkapitalen. Der er foretaget nedskrivninger for i alt 9,7 mio. kr., hvilket indregnes under af- og nedskrivninger i resultatopgørelsen. For yderligere beskrivelse af den regnskabsmæssige behandling af ejendomme henvises til bankens årsrapport.

Nedenstående figur bankens ejendomme fordelt efter afkastprocenter.

AFKAST/FORRENTNING

	2011		2010	
	Antal ejendomme	Værdi Ultimo	Antal ejendomme	Værdi Ultimo
6-7 pct.	10	140,9	17	134,7
7-8 pct.	26	321,2	29	342,4
8-9 pct.	15	40,4	19	37,1
9 pct.	3	2,6	0	0,0
Hovedtotal	54	505,1	65	514,2

Figur 5.9

De væsentligste forudsætninger ved beregning af dagsværdi af investerings- og domicilejendomme er afkastkrav og lejeniveau.

En forøgelse af afkastkrav på 0,5 pct.-point vil alt andet lige reducere dagsværdien med 28,6 mio. kr. (2010: 28,9 mio. kr.).

LIKVIDITETSRIKIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for, at koncernens finansieringsomkostninger stiger uforholdsmæssigt, at koncernen på grund af mangel på tilstrækkelig likviditet afskæres fra at indgå i nye forretninger samt - i yderste konsekvens - at koncernens betalingsforpligtelser på grund af et utilstrækkeligt likviditetsberedskab ikke kan honoreres.

Likviditetsstyring og -overvågning

Med udgangspunkt i de af bestyrelsen fastsatte politikker, målsætninger og beredskabsplaner har direktionen udstukket specifikke, operationelle rammer til Økonomiafdelingen, som har ansvaret for styringen af koncernens langsigtede, strategiske funding, og Handels- og Udlandsområdet, som har til opgave at styre den daglige likviditet.

Det er koncernens målsætning, at indlån ekskl. repoforretninger, seniorlån, udstedte obligationer, efterstillede kapitalindskud og egenkapital skal overstige udlån ekskl. reverseforretninger. Efterstillede kapitalindskud, seniorlån og udstedte obligationer, som har forfald inden for 12 måneder, medregnes ikke i denne opgørelse.

Derudover er det koncernens målsætning at have en likviditetsoverdækning i henhold til lovgivningens krav på minimum 50 pct., og en finansieringsstruktur som opfylder grænseværdien for "stabil funding" i Finanstilsynets tilsynsdiamant.

Endelig er der opstillet en række minimumskrav til kortsigtet likviditet, herunder krav til forfald, i simulerede nødstilfælde, hvor al pengemarkedsfunding udebliver.

Middle Office-funktionen i Økonomiafdelingen har ansvaret for at opgøre, overvåge og kontrollere, at bankens likviditetsrisiko ligger inden for de udstukne rammer. Der foretages regelmæssig rapportering til såvel bestyrelsen, direktionen, Finanstilsynet og Danmarks Nationalbank.

Kortsigtet likviditet

Spar Nord har i mange år arbejdet med en fast model til styring af bankens korte likviditet, som har sit udspring i en model udarbejdet af Finanstilsynet.

Modellen opgør udviklingen i bankens likviditet under forudsætning af, at al pengemarkedsfunding forfalder kontraktuelt og ikke fornyes. Dette gøres dagligt for en periode på 8 uger. Bestyrelsen fastsætter det tidsrum, som Spar Nord efter modellen skal have positiv likviditet. De seneste år har målet været sat til 5 uger.

Strategisk likviditet

Koncernens langsigtede, strategiske likviditetsmål er som beskrevet ovenfor, at indlån ekskl. repoforretninger, seniorlån, udstedte obligationer, efterstillede kapitalindskud og egenkapital skal overstige udlån ekskl. reverseforretninger. Efterstillede kapitalindskud, seniorlån og udstedte obligationer, som har forfald inden for 12 måneder, medregnes ikke i denne opgørelse.

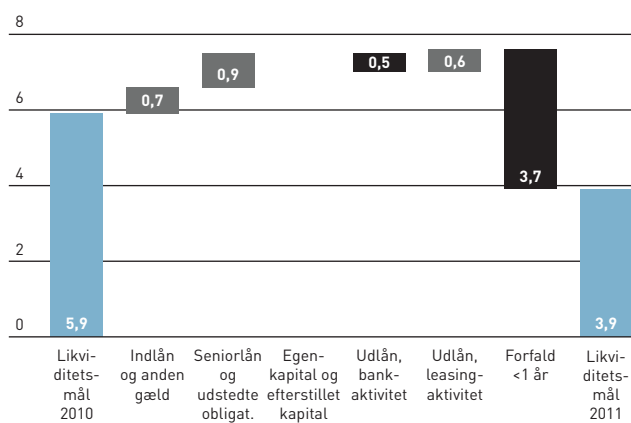
Endelig har bestyrelsen fastlagt et mål om, at koncernens likviditetsberedskab som minimum skal udgøre 9,5 mia. kr. svarende til en komfortabel overdækning i forhold til lovgivningens krav.

Ved udgangen af 2011 havde koncernen en overdækning i forhold til det strategiske likviditetsmål på 3,9 mia. kr.

Den primære baggrund for reduktionen er, at efterstillede kapitalindskud, seniorlån og udstedte obligationer for i alt 6,0 mia. kr. har en restløbetid under 12 måneder og således er fraregnet i modellen. Ultimo 2010 var dette tal 2,3 mia. kr. I samme periode er der foretaget nye udstedelser af obligationer og seniorlån for i alt 2,4 mia. kr., mens der er foretaget salg af egne obligationer for i alt 0,5 mia. kr. Der er i perioden indfriet obligationer og seniorlån for i alt 2,1 mia. kr. Udviklingen i kundernes ind- og udlån bidrager isoleret set til en styrkelse på 0,8 mia. kr., idet udlånet er reduceret med 0,1 mia. kr., mens indlånet alene er øget med 0,7 mia. kr.

STRATEGISK LIKVIDITET

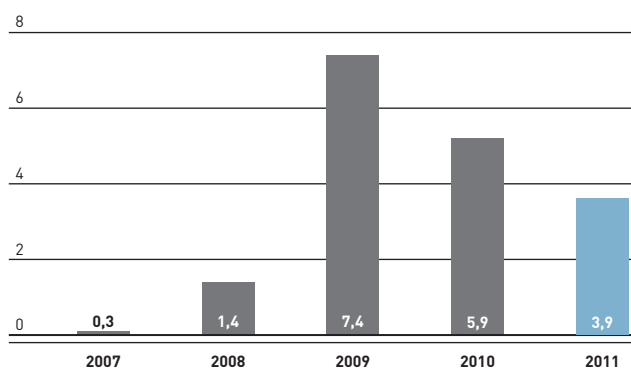
Mia. kr.

Figur 6.1

STRATEGISK LIKVIDITET

Mia. kr.

Figur 6.2

Funding- og forfaldstruktur

Koncernens aktiver fundes gennem fire fundingkilder:

- Kundeindlån
- Lån eller repotransaktioner hos andre kreditinstitutter og Nationalbanken
- Udstedte obligationer
- Efterstillede kapitalindskud og egenkapital .

Spar Nord Banks samlede funding var ultimo 2011 på 58,1 mia. kr., hvilket er en stigning på 5,0 mia. kr. sammenlignet med ultimo 2010.

Kundeindlån er den største fundingkilde og udgør ultimo 2011 54 pct. af bankens samlede funding, hvilket er 4 procentpoint lavere end ultimo 2010. Seniorlån og udstedte obligationer med en restløbetid længere end 12 måneder udgør ultimo 2011 8 pct. af den samlede funding, hvilket er 6 procentpoint lavere end ultimo 2010. I løbet af 2011 har der været forfald på seniorlån og obligationer for i alt 2,1 mia. kr., mens der er udstedt nye seniorlån og obligationer for i alt 2,4 mia. kr. Hertil kommer salg af egne obligationer for i alt 0,5 mia. kr.

Summen af bankens efterstillede kapitalindskud og egenkapital udgør ultimo 2011 6,9 mia. kr., hvilket er uændret i forhold til ultimo 2010. Set i forhold til bankens samlede funding udgør efterstillede kapitalindskud og egenkapital i alt 12 pct.

Pr. 1. oktober 2011 blev koncernens fremadrettede leasingaktiviteter i Danmark overdraget til Jyske Bank koncernen. Det er besluttet, at koncernens resterende leasingaktiviteter i såvel Danmark som Sverige vil blive afviklet i takt med, at aftalerne indfries. Det forventes, at størstedelen af disse aktiver vil være afviklet ved udgangen af 2015.

Afviklingen medfører en løbende forbedring af koncernens likviditetsressourcer. Aktiverne forventes reduceret til ca. 45 pct. ved udgangen af 2012, ca. 70 pct. ved udgangen af 2013 og ca. 90 pct. ved udgangen af 2014.

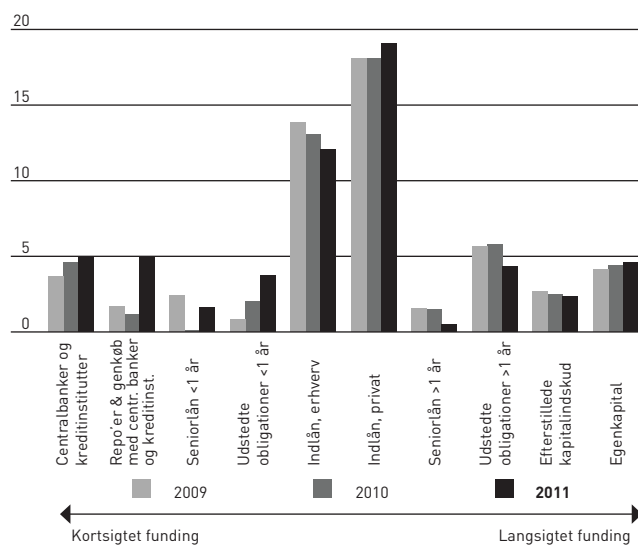
FUNDING

Mio. kr. / Pct.	2011	2010	2009	2011	2010	2009
Cent.banker og kreditinst.	4.965,2	4.577,1	3.656,6	8,6	8,6	6,7
Repo'er og genkøb med cent.banker og kreditinst.	5.010,8	1.163,3	1.697,0	8,6	2,2	3,1
Seniorlån <1 år	1.636,8	82,7	2.408,0	2,8	0,2	4,4
Udstedte obl. <1 år	3.731,1	1.992,4	794,7	6,4	3,7	1,4
Indlån, erhverv	12.049,7	13.088,6	13.854,7	20,7	24,6	25,4
Indlån, privat	19.037,9	18.115,1	18.076,0	32,7	34,1	33,2
Seniorlån >1 år	478,1	1.490,9	1.565,7	0,8	2,8	2,9
Udstedte obl. >1 år	4.290,2	5.813,8	5.650,5	7,4	10,9	10,4
Efterst. kapitalindskud	2.316,8	2.477,0	2.681,1	4,0	4,7	4,9
Egenkapital	4.627,3	4.374,4	4.142,7	8,0	8,2	7,6
Total	58.143,9	53.175,3	54.527,0	100,0	100,0	100,0

Figur 6.3

FUNDINGSTRUKTUR

Mia. kr.

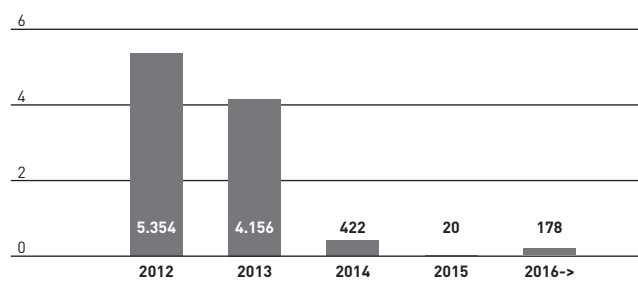

Figur 6.4

Koncernen har i 2011 foretaget to ugaranterede udstedelse under EMTN programmet med en samlet værdi på 1,7 mia. kr.

FORFALDSSTRUKTUR PÅ SENIORFUNDING

Mio. kr.

Figur 6.5

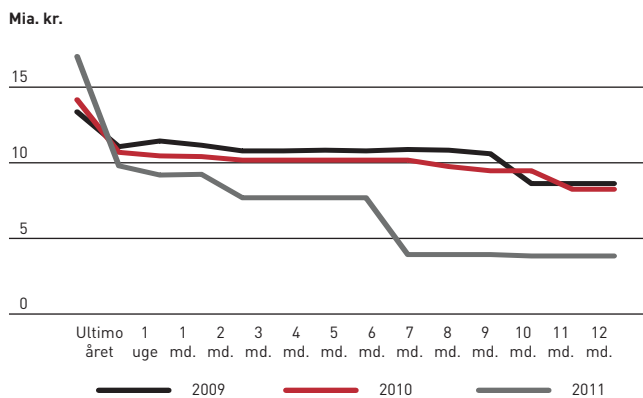
Stresstest

Som supplement til bankens likviditetsstyringsmodeller udarbejder banken interne stresstests. Stresstestene udarbejdes for en 12 måneders periode og opgøres i tre fast definerede scenarier: Et virksomhedsspecifikt, et markedsspecifikt og et kombinationsscenario.

Som en del af at være rated hos Moody's er der krav om, at der ved en stresstest af 12-måneders likviditet generelt skal være positiv likviditet. En af forudsætningerne for beregningen er, at Spar Nord er afskåret fra kapitalmarkederne, og at refinansiering på disse markeder ikke er mulig. Det betyder, at udstedte obligationer og efterstillet gæld vil ikke blive refinansieret ved udløb. På den anden side vil den stabile indlånsbase forblive en tilgængelig finansieringskilde. Analysen forudsætter også kun en moderat reduktion i bankens aktiver.

Som det fremgår af efterfølgende figur har koncernen ikke problemer med opfyldelse af Moody's krav om positiv likviditet i perioden på 12 måneder.

MOODY'S 12 MÅNEDER UDEN HJÆLP

Figur 6.6

Foruden Spar Nords egne stresstest og Moody's "12 måneder uden hjælp" udarbejdes månedligt likviditetsstresstest til Finanstilsynet og Nationalbanken. Finanstilsynets likviditetsstresstest tager afsæt i Moody's 12 måneder uden hjælp og Baselkomiteens Liquidity Coverage Ratio.

Likviditetsberedskab

Spar Nords målsætning for likviditetsstyring er, at koncernen altid skal have tilstrækkelig fri likviditet, der sikrer, at koncernen lever op til likviditetskravet i Lov om finansiel virksomhed § 152, samt at koncernen har en likviditetsoverdækning større end 50 pct. Fri likviditet defineres som ubelånte børsnoterede fondsaktiver, anfordringsindskud i kreditinstitutter, indskudsbeviser eller kontantbeholdning.

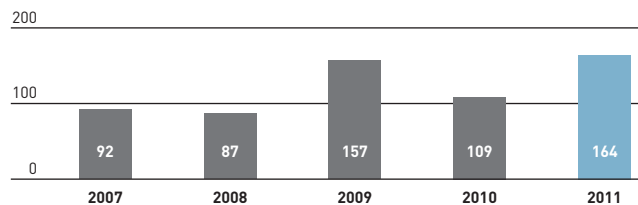
Spar Nord overvåger indlån og gæld hos kreditinstitutter for at sikre, at engagementer med enkelte modparter er acceptable.

Likviditetsoverdækningen i henhold til Lov om finansiel virksomhed § 152 udgjorde pr. 31. december 2011 10,9 mia. kr. mod 7,3 mia. kr. pr. 31. december 2010. Omregnes overdækningen til procent, svarer det til en overdækning på 164 pct. i 2011 mens overdækningen i 2010 var på 109 pct.

Fra og med ultimo 2011 indregnes puljeaktiver, på baggrund af afgørelsen i det Finansielle Virksomhedsråd, i opgørelsen.

OVERDÆKNING I FORHOLD TIL LIKVIDITETSKRAV (§152)

Pct.

Figur 6.7

Likviditetsberedskabsplan

Spar Nord Bank har, i henhold til vejledning i Lov om finansiel virksomhed § 71, udarbejdet en likviditetsberedskabsplan, der indeholder et katalog over mulige handlinger, som kan styrke koncernens likviditetssituation i en krisesituation. I kataloget er de enkelte handlingers forventede effekt og tidshorizont beskrevet nærmere.

Likviditetsberedskabsplanen træder i kraft, såfremt koncernen kun vanskeligt og med markant øgede fundingomkostninger kan opfylde de fastsatte likviditetsinstrukser.

Rating

Spar Nord har siden august 2007 været rated hos Moody's.

Koncernens aktuelle ratings samt den historiske udvikling heri er:

MOODY'S FINANCIAL STRENGTH RATINGS

Officiel rating	2011	2010	2009	2008	2007
Langfristet gæld	Baa2	A2	A2	A1	A1
Kortfristet gæld	P-2	P-1	P-1	P-1	P-1
Finansiel styrke	C-	C-	C-	C	C

Figur 6.8

OPERATIONEL RISIKO

Risikoidentifikation og vurdering

Ved operationel risiko forstås risiko for tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige fejl og systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder, herunder juridiske risici.

Juridiske risici er risici for, at koncernen lider skade på grund af en mangelfuld eller fejlagtig retlig vurdering.

Alle aktiviteter i organisationen er forbundet med operationelle risici.

Operationel risiko styres på tværs af koncernen gennem et system af omfattende forretningsgange og kontrolforanstaltninger, udarbejdet med henblik på at sikre et optimalt procesmiljø. Operationelle risici søges bl.a. minimeret ved funktionsadskillelse mellem udførelse og kontrol af aktiviteten.

Ansvar for håndteringen af risiciene ligger hos de forretningsansvarlige enheder, risikoejerne.

Spar Nords bestyrelse har fastlagt en politik for operationel risiko, hvor målet er at skabe overblik over koncernens operationelle risici, at minimere antallet af fejl og hermed reducere koncernens tab som følge af operationelle fejl.

I koncernen registreres og kategoriseres tabsgivende hændelser, og der foregår løbende registrering af identificerede risici med rapportering til risikoansvarlig og Direktionen.

Håndtering af operationel risiko, herunder rollen som risikofacilitator, er forankret i koncernens juridiske afdeling.

Compliance

Operationel risiko omfatter compliancerisici, hvilket betyder risiko for, at banken ikke drives i henhold til juridiske og lovgivningsmæssige krav, standarder i markedet og forretningsetik.

Spar Nord har en selvstændig compliancefunktion, der har til formål at bistå ledelsen med at sikre koncernens overholdelse af den gældende lovgivning, markedsstandarder og internt regelsæt og således identificere og mindske risikoen for, at banken bliver pålagt sanktioner, lider tab af omdømme, eller banken eller bankens kunder lider væsentlige økonomiske tab.

Compliancefunktionen ledes af chef for compliance (jurist), refererer til direktionen og rapporterer til bestyrelsen. Funktionen bemannes med repræsentanter fra et bredt udsnit af bankens forretningsområder. Der foreligger en bestyrelsesgodkendt årsplan for funktionens virke.

Besvigelser

På baggrund af den regelmæssige rapportering, som bankens bestyrelse og direktion modtager, er det ledelsens opfattelse, at banken har et tilfredsstillende niveau for foranstaltninger, der skal imødegå risikoen for at blive ramt af besvigelser.

IT-sikkerhed

Informationer og informationssystemer er af vital betydning for Spar Nord, og IT-sikkerheden har derfor vital betydning for virksomhedens troværdighed og fortsatte eksistens. Der er etableret en IT-sikkerhedsfunktion, og Spar Nords direktion og bestyrelse forholder sig løbende til IT-sikkerheden.

Spar Nords arbejde med IT-sikkerhed tager udgangspunkt i lovgivningsmæssige forhold samt hensyn til den løbende drift. Drift af IT-installationer i Spar Nord og hos leverandører skal ske efter dokumenterede driftsplaner og vejledninger. Driften skal være sikker og stabil, hvilket skal sikres gennem størst mulig automatisering og løbende kapacitetstilpasning. Hos leverandører skal dette sikres ved skriftlige aftaler. Arbejdet med IT-sikkerhed inkluderer også udarbejdelse af nødplaner og beredskabsplaner, der tager sigte på, at en fortsat drift vil kunne sikres på et tilfredsstillende niveau på trods af eventuelle ekstraordinære begivenheder.

Capital requirement

Beregning af kapitalbehovet, der skal dække Spar Nords operationelle risici, sker på baggrund af basisindikatormetoden. I 2011 udgør den operationelle risiko 9,7 pct. af de samlede risikovægtede aktiver på 42.187,8 mio. kr., hvilket udgør 4.090,0 mio. kr.

APPENDIX: INDIVIDUELT SOLVENSBEHOV PR. ULTIMO MARTS 2012

Bankens opgørelsesmetode og model for opgørelse af det individuelle solvensbehov er uændret i forhold til tidligere.

Opdeling af det samlede solvensbehov på risikoområder

Det samlede solvensbehov er opdelt på risikoområder efter følgende principper:

Kreditrisici: Omfatter risiko for tab som følge af, at udlånskunder eller andre modparter misligholder deres betalingsforpligtelser, herunder risiko ved kunder med finansielle problemer, store engagementer, koncentrationsrisici og risiko på bevilgede, ikke-udnyttede engagementer.

Markedsrisici: Omfatter risiko for tab som følge af at dagsværdien for bankens aktiver eller forpligtelser ændrer sig på grund af kurs- og prisændringer på de finansielle markeder

Operationelle risici: Omfatter risiko for økonomiske tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige og systemmæssige fejl og lignende fejl og tab som følge af eksterne begivenheder.

Øvrige risici: Omfatter risiko for tab som følge af forretningsprofil, strategiske risici, omdømmerisici, ejendomsrisici, risiko i forbindelse med kapitalfremskaffelse, likviditetsrisici og øvrige risici (koncernrisici, bankens størrelse, afviklingsrisici, eksterne risici m.m.). Kapitalbehovet til dækning af disse risici reduceres med det indregnede positive resultat før nedskrivninger på udlån mv.

Lovbestemte krav: Omfatter de situationer, hvor krav i Lov om Finansiell virksomhed direkte sætter en nedre grænse for solvensbehovet.

Den nødvendige basiskapital er ultimo marts 2012 opgjort til 3,6 mia. kr., og dermed 0,1 mia. kr. lavere end i opgørelsen pr ultimo december 2011. Faldet skal henføres til flere mindre ændringer i de enkelte elementer, der indgår i opgørelsen. Koncernen har realiseret et fald i de risikovægtede poster på 1,5 mia. kr. fra ultimo 2011 til ultimo marts 2012, hvorfor solvensbehovet opgjort i procent er uændret 8,8 ultimo marts 2012 sammenlignet med ultimo 2011.

Af det samlede kapitalbehov skal 2.830 mio. kr. eller 76 pct. henføres til kreditrisici, mens markedsrisici og operationelle risici tegner sig for henholdsvis 20 pct. og 10 pct. af det samlede kapitalbehov.

Kapitalbehovet i forbindelse med øvrige risici er netto opgjort til -339 mio. kr., idet kapitalbehovet til dækning af disse risici reduceres med det indregnede positive resultat før nedskrivninger på udlån mv.

SOLVENSBEHOVET OPDELT PÅ RISIKOOMRÅDER ULTIMO MARTS 2012

Risikoområde	Nødvendig basiskapital Mio. kr.	Koncern Solvensbehov Pct.	Moderselskab Solvensbehov Pct.
Kreditrisici	2.830	7,0	6,9
Markedsrisici	742	1,8	1,8
Operationelle risici	369	0,9	0,9
Øvrige risici	-339	-0,8	-0,8
Evt. tillæg som skyldes lovbest. krav	0	0,0	0,0
I alt	3.602	8,8	8,8

Overdækning i forhold til lovkravet og interne kapitalmålsætninger

Solvensprocenten på koncernniveau var ultimo marts 2012 på 15,5 pct., svarende til en overdækning på 76 pct. i forhold til det individuelle solvensbehov.

OVERDÆKNING I FORHOLD TIL LOVKRAVET ULTIMO MARTS 2012

	Koncernen	Moderselskabet
Basiskapital efter fradrag, mio. kr.	6.327	6.327
Tilstrækkelig basiskapital, mio. kr.	3.602	3.602
Overdækning, mio. kr.	2.725	2.725
Solvensprocent	15,5	15,5
Individuelt solvensbehov, pct.	8,8	8,8
Overdækning, pct.	76	76

De interne kapitalmålsætninger er, at den egentlige kernekapitalprocent (kernekapitalprocenten ekskl. hybrid kapital) skal være minimum 9 pct., og at kernekapitalprocenten inkl. hybrid kapital minimum skal være 12 pct. Det er endvidere bankens mål, at solvensprocenten minimum skal være 3 pct.-point højere end det individuelt opgjorte solvensbehov. Pr. ultimo marts 2012 var solvensprocenten således 6,7 pct.-point højere end det individuelle solvensbehov.

APPENDIX: INDIVIDUELT SOLVENSBEHOV PR. ULTIMO JUNI 2012

Bankens opgørelsesmetode og model for opgørelse af det individuelle solvensbehov er uændret i forhold til tidligere.

Opdeling af det samlede solvensbehov på risikoområder

Det samlede solvensbehov er opdelt på risikoområder efter følgende principper:

Kreditrisici: Omfatter risiko for tab som følge af, at udlånskunder eller andre modparter misligholder deres betalingsforpligtelser, herunder risiko ved kunder med finansielle problemer, store engagementer, koncentrationsrisici og risiko på bevilgede, ikke-udnyttede engagementer.

Markedsrisici: Omfatter risiko for tab som følge af at dagsværdien for bankens aktiver eller forpligtelser ændrer sig på grund af kurs- og prisændringer på de finansielle markeder

Operationelle risici: Omfatter risiko for økonomiske tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige og systemmæssige fejl og lignende fejl og tab som følge af eksterne begivenheder.

Øvrige risici: Omfatter risiko for tab som følge af forretningsprofil, strategiske risici, omdømmerisici, ejendomsrisici, risiko i forbindelse med kapitalfremskaffelse, likviditetsrisici og øvrige risici (koncernrisici, bankens størrelse, afviklingsrisici, eksterne risici m.m.). Kapitalbehovet til dækning af disse risici reduceres med det indregnede positive resultat før nedskrivninger på udlån mv.

Lovbestemte krav: Omfatter de situationer, hvor krav i Lov om Finansiell virksomhed direkte sætter en nedre grænse for solvensbehovet.

Den nødvendige basiskapital er ultimo juni 2012 opgjort til 3,6 mia. kr., og dermed uændret i forhold til opgørelsen pr. ultimo marts 2012. Underliggende har der været mindre forskydninger i kapitalbehovet til afdækning af de forskellige risici, der samlet set har opvejet hinanden. Koncernen har realiseret et lille fald i de risiko-vægtede poster på 0,4 mia. kr. fra ultimo marts 2012 til ultimo juni 2012. Solvensbehovet opgjort i procent er uændret 8,8 ultimo juni 2012 sammenlignet med ultimo marts 2012.

Af det samlede kapitalbehov skal 2.756 mio. kr. eller 78 pct. henføres til kreditrisici, mens markedsrisici og operationelle risici tegner sig for henholdsvis 22 pct. og 10 pct. af det samlede kapitalbehov.

Kapitalbehovet i forbindelse med øvrige risici er netto opgjort til -345 mio. kr., idet kapitalbehovet til dækning af disse risici reduceres med det indregnede positive resultat før nedskrivninger på udlån mv.

SOLVENSBEHOVET OPDELT PÅ RISIKOOMRÅDER ULTIMO JUNI 2012

Risikoområde	Nødvendig basiskapital Mio. kr.	Koncern Solvensbehov Pct.	Moderselskab Solvensbehov Pct.
Kreditrisici	2.756	6,8	6,9
Markedsrisici	770	1,9	1,9
Operationelle risici	369	0,9	0,9
Øvrige risici	-345	-0,9	-0,9
Evt. tillæg som skyldes lovbest. krav	0	0,0	0,0
I alt	3.550	8,8	8,8

Overdækning i forhold til lovkravet og interne kapitalmålsætninger

Solvensprocenten på koncernniveau var ultimo juni 2012 på 15,7 pct. Den kapitalmæssige overdækning udgjorde 78 pct. i forhold til den nødvendige basiskapital.

OVERDÆKNING I FORHOLD TIL LOVKRAVET ULTIMO JUNI 2012

	Koncernen	Moderselskabet
Basiskapital efter fradrag, mio. kr.	6.329	6.329
Tilstrækkelig basiskapital, mio. kr.	3.550	3.550
Overdækning, mio. kr.	2.779	2.779
Solvensprocent	15,7	15,8
Individuelt solvensbehov, pct.	8,8	8,8
Overdækning, pct.	78	78

De interne kapitalmålsætninger er, at den egentlige kernekapitalprocent (kernekapitalprocenten ekskl. hybrid kapital) skal være minimum 9 pct., og at kernekapitalprocenten inkl. hybrid kapital minimum skal være 12 pct. Det er endvidere bankens mål, at solvensprocenten minimum skal være 3 pct.-point højere end det individuelt opgjorte solvensbehov. Pr. ultimo juni 2012 var solvensprocenten således 6,9 pct.-point højere end det individuelle solvensbehov.

APPENDIX: INDIVIDUELT SOLVENSBEHOV PR. ULTIMO SEPTEMBER 2012

Bankens opgørelsesmetode og model for opgørelse af det individuelle solvensbehov er uændret i forhold til tidligere.

Opdeling af det samlede solvensbehov på risikoområder

Det samlede solvensbehov er opdelt på risikoområder efter følgende principper:

Kreditrisici: Omfatter risiko for tab som følge af, at udlånskunder eller andre modparter misligholder deres betalingsforpligtelser, herunder risiko ved kunder med finansielle problemer, store engagementer, koncentrationsrisici og risiko på bevilgede, ikke-udnyttede engagementer.

Markedsrisici: Omfatter risiko for tab som følge af at dagsværdien for bankens aktiver eller forpligtelser ændrer sig på grund af kurs- og prisændringer på de finansielle markeder.

Operationelle risici: Omfatter risiko for økonomiske tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige og systemmæssige fejl og lignende fejl og tab som følge af eksterne begivenheder.

Øvrige risici: Omfatter risiko for tab som følge af forretningsprofil, strategiske risici, omdømmerisici, ejendomsrisici, risiko i forbindelse med kapitalfremskaffelse, likviditetsrisici og øvrige risici (koncernrisici, bankens størrelse, afviklingsrisici, eksterne risici m.m.). Kapitalbehovet til dækning af disse risici reduceres med det indregnede positive resultat før nedskrivninger på udlån mv.

Lovbestemte krav: Omfatter de situationer, hvor krav i Lov om Finansiell virksomhed direkte sætter en nedre grænse for solvensbehovet.

Den nødvendige basiskapital er ultimo september 2012 opgjort til 3,6 mia. kr., og dermed uændret i forhold til opgørelsen pr. ultimo juni 2012. Underliggende har der været mindre forskydninger i kapitalbehovet til afdækning af de forskellige risici, der samlet set har opvejet hinanden. Koncernen har realiseret et fald i de risikovægtede poster på 2,2 mia. kr. fra ultimo juni 2012 til ultimo september 2012. Solvensbehovet opgjort i procent kan herefter opgøres til 9,3 pct. ultimo september 2012 sammenlignet med 8,8 pct. ultimo juni 2012.

Af det samlede kapitalbehov skal 2.790 mio. kr. eller 78 pct. henføres til kreditrisici, mens markedsrisici og operationelle risici tegner sig for henholdsvis 22 pct. og 10 pct. af det samlede kapitalbehov.

Kapitalbehovet i forbindelse med øvrige risici er netto opgjort til -374 mio. kr., idet kapitalbehovet til dækning af disse risici reduceres med det indregnede positive resultat før nedskrivninger på udlån mv.

SOLVENSBEHOVET OPDELT PÅ RISIKOOMRÅDER ULTIMO SEPTEMBER 2012

Risikoområde	Nødvendig basiskapital Mio. kr.	Koncern Solvensbehov Pct.	Moderselskab Solvensbehov Pct.
Kreditrisici	2.790	7,3	7,4
Markedsrisici	770	2,0	2,0
Operationelle risici	369	1,0	1,0
Øvrige risici	-374	-1,0	-1,0
Evt. tillæg som skyldes lovbest. krav	0	0,0	0,0
I alt	3.555	9,3	9,4

Overdækning i forhold til lovkravet og interne kapitalmålsætninger

Solvensprocenten på koncernniveau var ultimo september 2012 på 16,8 pct. Den kapitalmæssige overdækning udgjorde 80 pct. i forhold til den nødvendige basiskapital.

OVERDÆKNING I FORHOLD TIL LOVKRAVET ULTIMO SEPTEMBER 2012

	Koncernen	Moderselskabet
Basiskapital efter fradrag, mio. kr.	6.409	6.394
Tilstrækkelig basiskapital, mio. kr.	3.555	3.555
Overdækning, mio. kr.	2.854	2.839
Solvensprocent	16,8	16,9
Individuelt solvensbehov, pct.	9,3	9,4
Overdækning, pct.	80	80

De interne kapitalmålsætninger er, at den egentlige kernekapitalprocent (kernekapitalprocenten ekskl. hybrid kapital) skal være minimum 12 pct., og at solvensprocenten skal være minimum 15 pct. Det er endvidere bankens mål, at solvensprocenten minimum skal være 3 pct.-point højere end det individuelt opgjorte solvensbehov. Pr. ultimo september 2012 var solvensprocenten således 16,8 pct. og dermed 7,5 pct.-point højere end det individuelle solvensbehov.

Spar Nord Bank A/S
Skelagervej 15

Telefon 96 34 40 00
Telefax 96 34 45 60

Postboks 162
9100 Aalborg

www.sparnord.dk
sparnord@sparnord.dk

CVR.-nr. 13737584

spar nord